

Instruktioner – uppföljning av riktlinjer och åtgärder (utgör del av kommunens renhållningsordning enligt 15 kap 11 § MB)

Antagen av kommunfullmäktige 2016

Antagen av: Kommunfullmäktige § 268 2016-12-19	Dokumentnamn: Instruktioner – uppföljning av riktlinjer och åtgärder	Ärendebeteckning: Kst/2012:572 Revidering av avfallsplan för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig: Avdelningschef Tillväxtavdelningen	Publiceras: www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Del av Avfallsplan 2010- 2015	Revideras: Avfallsplan senast 4 år efter antagande	Utvärderas: Inför revidering
Relaterade dokument: Policy för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Strategi för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun		
Målgrupp: Kommunkoncernen		

Instruktion uppföljning av mål och åtgärder

Den nya avfallsplanen föreslås träda i kraft 2017-01-01 och gälla till 2020-12-31. I avfallsplanens kapitel 6 redovisas mera övergripande drag i uppföljningscykeln för planens period. Kommunen har inlett ett arbete att med hjälp av organisationsstyrningssystem effektivisera uppföljning av verksamheternas arbete. Avfallsplanen kommer att vara ett styrande dokument och uppföljning av avfallsplanens implementering kommer att ske med hjälp av detta system.

Nedan anges för respektive mål och åtgärd vilken aktör som ansvarar för mål eller åtgärd samt vilken periodicitet som dessa ska följas upp. Genom att ett antal mål kommer att följas regelbundet krävs en medvetenhet bland verksamhetsansvariga att dessa mål ska införlivas i verksamhetsplaneringen samt redovisas årligen. Åtgärderna är angivna med bokstäver under respektive numrerat mål.

Nr	Mål och åtgärder	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning
Avfallsminimera				
1	Mängden hushållsavfall (exkl. slam) per person och år ska minska med 23 kg (5 %) till 2020 (jmf 2015).	Miva	Årlig	Nyckeltal från avfall web; kärll-/säckavfall, grovavfall, förpackningar, tidningar, farligt avfall (inkl. batterier och el-avfall)
1a	Miljönärvänlig märkning av interna och externa verksamheter. (2017)	Miva	Årlig	Genom uppgifter från Avfall Sverige
2	Mängderna i gröna kärlet från kommunala verksamheter och bolag ska 2020 vara 400 ton (40 %) lägre (jmf 2015).	KLF	Årlig	Via avfallsmängder från Miva.
2a	Alla anställda i kommunala förvaltningar och bolag ska senast 2020 ha fått information om avfallshantering och källsortering.	KLF	2020	Uppföljning inför nästa avfallsplan.
2b	Ett anpassat utbildningspaket (i likhet med Avfall Sveriges) tas fram under 2018	KLF	2019	
3	Kommunen ska aktivt jobba för att minska nedskräpning och öka källsortering i offentlig miljö. Mängden avfall till förbränning inom den offentliga miljön som sköts av kommunen ska minska med 15 % till 2020.	SBF	Årlig	1: antal ärenden ang. klagomål om nedskräpning. 2: Kommuntekniks nöjdhetsindex; Allmänhetens nöjdhet av gator/vägars renhållning ska behållas (jmf 2013). 3: Minskade mängder avfall till förbränning från kultur & fritid samt gata & park.

Nr	Mål och åtgärder	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning
Avfallsminimera (forts)				
3a	Inventera anläggningar där det skall finnas välordnade system för källsortering. Ex. Friluftscentralen, Fjälludden, Malmön, Huggsjöstugan, Hörnsjön	SBF	2018 & 2019	
3b	Införa källsortering baserad på utredning vid inventerade friluftsområden.	SBF		
3c	Kommunen skall aktivt jobba för att arrangera skräpplockardagar, skärgårdsstädning, vägstädning etc. i samverkan med föreningar, skolor m.fl. Senast 2019 ska en årlig ”skärgårdsstädardag” vara införd, där båtclubbarna (minst fem stycken) gemensamt hjälps åt att städa stränder i skärgården.	SBF	Årlig	Utfall under året och hur går arbetet.
3d	Förbättra informationen på hemsidan och vid anläggningarna.	SBF	2018 & 2019	
3e	Strategi för en enhetlig källsortering i offentlig miljö finns utarbetad senast 2018.	SBF	2019	
4	2020 ska 50 % av kommunens fritidsbåtar ha lämnat latrin vid någon av de befintliga latrintömningsanläggningarna som finns i skärgården.	SBF	Årlig	Enkät undersökningar varje år till båtclubbarna där de fyller i hur många som tömmer latrin vid de anordnade anläggningarna. Båtar med tank och som har funktionen att tömma latrin.
4a	Informationsinsatser till båtclubbarna samt på hemsidan, sociala medier, foldrar och vid hamnarna.	SBF	2018 & 2019	
4b	Årlig träff med båtclubbarna och hamnägare med information och uppföljning.	SBF	Årlig	
5	Genomsnittliga mängden matavfall per elev ska till 2020 minska med 5 % (jmf med medel för 2014 och 2015).	KSF	Årlig	Totala mängden matavfall (från både tallrik och kök) per elev.

Nr	Mål och åtgärder	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning
Återanvända				
6	Det ska senast 2018 vara möjligt att lämna möbler till återanvändning på återvinningscentralerna i Björna, Bjästa, Husum och Bredbyn.	Miva & Valfärdsförvaltning	Årlig	
7	Andelen kommunmedborgare som uppger att de köper och säljer begagnat ska överstiga 20 % år 2020 (jmf med 12 % år 2014).	Miva	Minst vartannat år	Via kundenkäter
8	Kommunkoncernen ökar sin återanvändning.	KLF & Valfärdsförvaltning	Årlig	Under 2016 kan man göra en nollmätning. Målet följs upp genom att titta på hur många "enheter" från kommunorganisationen (förvaltningar och bolag) som går ut från Startpunkten.
8a	Ta fram och sprida information kring hur logistiken bör vara kring avyttrande och införskaffande av ex. möbler inom organisationen (2017).	KSF	2017	
9	Utreda möjliga avsättningsvägar och dess varaktighet samt eventuella åtgärder för att mottagaren ska kunna nyttja askorna.	ÖE	2020	Uppföljning inför nästa avfallsplan
Återvinna				
10	2019 ska mängden förpackningar och tidningar i grönt kärl vara mindre än 1,0 kg/person och vecka vid plockanalys.	Miva	Minst vartannat år	Plockanalys
10a	Kommunen ska verka för att påverka antal och utformning av ÅVS via samråd med FTI	Miva & KLF	2019	Uppföljning inför nästa avfallsplan
10b	Förutsättningar för och konsekvenser av en ev. utökad fastighetsnära insamling för kommunens hushåll skall utredas senast 2019.	Miva	2020	

Nr	Mål och åtgärder	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning
Återvinna (forts)				
11	Senast 2020 ska mängden farligt avfall (kemiskt + elavfall) i grönt kärl vara $\leq 0,01$ kg/hushåll och vecka vid plockanalys.	Miva	Minst vartannat år	Plockanalys
11a	Senast 2019 ska det finnas ett kompletterande system för insamling av smått elavfall på 3 platser i kommunen.	Miva	2019 & 2020	
12	Senast 2020 ska minst 40 % av matavfallet sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och energi tas tillvara.	Miva	Årlig	Nyckeltal från avfall web
12a	Översyn av vikttxata år 2019	Miva	2020	
12b	Miljö- och hälsoenheten ska senast 2018 säkerställa att tillsyn av avfallshantering hos livsmedelsverksamheter inkluderas i tillsynsplanen.	SBF	2019	
12c	Miljö- och hälsoenheten tar senast 2018 fram informationsmaterial om källsortering till livsmedelshanterare och deras fastighetsägare.	SBF	2019	
13	Källsortering (förpackningar, tidningar, farligt avfall och matavfall) ska vara infört i alla kommunala förvaltningar och bolag senast år 2020.	KSF & bolag	Årlig	Hur fortskrider arbetet
13a	Förutsättningarna för att förvaltningarna ska kunna uppnå målet ska utredas tillsammans med verksamheterna (senast 2017).	KSF	2018	
14	2019 har 60 % av de boende i kommunala bostäder tillgång till separat matavfallsinsamling.	ÖH	Årlig	Hur fortskrider arbetet
14a	Utredning av förutsättningarna för införande av matavfallsinsamling inom kommunala bostäder. (senast 2017).	ÖH	2018	

Nr	Mål och åtgärder	Ansvarig	Frekvens	Uppföljning
Deponera				
15	Alla nedlagda deponier (kommunala och privata) ska 2020 vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov.	SBF & KLF	Årlig	Hur fortskrider arbetet?
15a	Tidplan för genomförande av föreslagna åtgärder för nedlagda kommunala deponier tas fram under 2020.	SBF & KLF	Årlig	Hur fortskrider arbetet?
15b	Nedlagda privata deponier ska vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov senast 2020.	SBF	Årlig	Hur fortskrider arbetet?
Övergripande för hela avfallshierarkin				
16	Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med informationen gällande avfallshanteringen vara ≥ 80 %	Miva	Minst vartannat år	Kundenkät
16a	Information kring avfallsminimering, miljönärvänlig kampanjen (laga, låna, återanvända)	Miva	2020	Uppföljning inför nästa avfallsplan
16b	Utreda behov av information kring avfallshantering till nyanlända (senast 2017).	Miva	2018	
17	Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med avfallshanteringen i kommunen vara ≥ 85 %	Miva	Minst vartannat år	Kundenkät. Mätt som NKI, nöjd kund-index.
18	Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med lämningsmöjligheter för farligt avfall (inklusive elavfall) i kommunen vara ≥ 85 %	Miva	Minst vartannat år	Kundenkät. Som mått på utfall av information samt utvidgade samt förenklade möjligheter att lämna FA. 2015, ca 81 %

Nulägesbeskrivning

(utgör del av kommunens
renhållningsordning enligt 15 kap
11 § MB)

Antagen av kommunfullmäktige 2016

Antagen av: Kommunfullmäktige § 268 2016-12-19	Dokumentnamn: Nulägesbeskrivning	Ärendebeteckning: Kst/2012:572 Revidering av avfallsplan för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig: Avdelningschef Tillväxtavdelningen	Publiceras: www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Del av Avfallsplan 2010- 2015	Revideras: Avfallsplan senast 4 år efter antagande	Utvärderas: Inför revidering
Relaterade dokument: Policy för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Strategi för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun		
Målgrupp: Kommunkoncernen		

**Kommunen –
Näringslivets utveckling
&
befolkning och sysselsättning**

Kommunen

Örnsköldsvik är den nordligaste och till ytan den största kommunen i Västernorrlands län. Den totala ytan för kommunen är 8 429 km² varav 76 % utgörs av land och restarande 24 % utgörs till drygt tre fjärdelar av hav och resten inlandsvatten. Landytan fördelad på antalet kommuninvånare gav kommunen under 2015 en befolkningstäthet på nästan 9 invånare per km².

De flesta av våra kommuninvånare lever och verkar i samhällen nära kusten där centralorten är belägen. Centralorten är boendeort för drygt hälften av kommunens invånare. Inlandet och dess landsbygd är det angeläget att värna om och hålla levande. Avstånden är ibland stora och en utmaning är att kunna ge alla en god service när det gäller avfallshantering. Örnsköldsviks läge – mellan Härnösand, Sundsvall och Umeå – ger en god förutsättning för en utvidgad arbetsmarknad där orterna kompletterar varandra när det gäller utbudet av arbetstillfällen.

Vår natur och våra vatten – i inlandet som kusten – är viktiga källor för både rekreation och en destinationsutveckling som kommunen tillsammans med andra kommuner i regionen arbetar med.

Näringslivets utveckling

Örnsköldsviks näringslivsstruktur är bred och variationsrik med ca 2 600 företag varav många har internationella anknytningar som exempelvis BAE Systems Hägglunds, Metsä Board, Akzo Nobel, Bosch Rexroth Mellansel, Outokumpu, Sanmina-SCI, Aditya Birla/Domsjö Fabriker, MacGregor Sweden, etc. Dessa företag verkar inom områden som militära fordon, hydraulikmotorer, elektronik, kemikalier, rostfria verkstadsprodukter samt papper och cellulosa. En gedigen forskningsverksamhet kopplad till de stora industrierna och samarbete med Umeå Universitet och Mittuniversitetet har lett till en diversifierad industriutveckling.

En rad teknik- och IT-konsultföretag har etablerats och utvecklats i kölvattnet av dessa stora industrier. Här finns företag som Eurocon, Sogeti, KnowIT, WSP, Knightec för att nu nämna några. Bemanningföretag som Adecco, Proffice m.fl. bidrar till att försörja industrin med kompetens samt att lösa deras kapacitetsproblem vid beläggningstoppar och dessa företag blir också viktiga leverantörer av kompetens och humankapacitet till företag i samband med nyetableringar.

Tillverkande företag inom kommunen exporterar i genomsnitt 75-80 % av produktionen. Exporten från Örnsköldsvik, räknat i exportvärde/capita, är ungefär dubbelt så hög som riksgenomsnittet varför Örnsköldsviks näringsliv på så sätt blir mycket viktig för landets ekonomi och handelsbalans.

Befolkning och sysselsättning

Under 2015 ökade befolkningen med 328 personer till 55 576 invånare. Antalet invånare har under perioden pendlat något upp eller ned i antal. Fördelningen på kön för 2015 visar att det fanns nästan 400 fler män (27 985) än kvinnor (27 591).

Under perioden 2015 - 2025 uppskattas folkmängden i Örnsköldsviks kommun att öka med 2220 invånare. Ökningen grundas på en ökning av åldersgruppen 0-19 år samt 65 år eller äldre.

Antal hushåll fördelat på boendeform

Under perioden som föregående avfallsplan var aktuell från 2010 t.o.m. 2015 har en ökning av antalet hushåll kunnat skönjas. Fördelningen av fritidshus och permanent boende mellan åren 2010 och 2014 redovisas nedan.

År	Småhus	Flerbostadshus	Övriga hus	Specialbostäder	Tomtmark med byggnad, byggnadsvärde < 50 tkr	Fritidsbostad för 1-2 familjer
2010	16 008	9 995			1977	2618
2014	16 238	8 922	669	1 495	1923	2749

Källa: SCB. Lägenheter i det kalkylerade bostadsbeståndet efter kommun & hustyp samt antal småhusenheter (fritidshus) efter region och år.

Antal sysselsatta på de 20 största arbetsställena i Örnsköldsvik januari 2015

Största företag	Antal anställda
Örnsköldsviks kommun (exklusive bolagen)	4 931
Landstinget	1 200
BAE System	994
Metsä Board	800
Bosch Rexroth Mellansel	401
Aditya Birla/Domsjö Fabriker	400
Sanmina	391
Com Hem	230
MacGregor Sweden AB	163
Holmen	162
Samhall	160
OSTP	147
Specma	118
Akzo Nobel	110
Övik Energi	110
Strängbetong	108
Nordemans Bil AB	105
Skanska	104
DeltaEltech	104
Coop Nord	104

Källa: Örnsköldsviks kommun

Andel förvärvsarbetande efter näringsgren i kommunen 2014

Av antalet förvärvsarbetande i kommunen var fördelningen mellan olika branscher enligt nedan i jämförelse mellan kommunen och riket som helhet.

Bransch	Andel kommun	Andel riket
Jordbruk, skogsbruk och fiske	4,4 %	2,2 %
Tillverkning och utvinning	20,7 %	12,1%
Energiförsörjning; miljöverksamhet	1,0 %	1,0 %
Byggverksamhet	8,4 %	6,9 %
Handel	10,3 %	12,2 %
Transport och magasinering	4,2 %	4,8 %
Hotell- och restaurangverksamhet	2,3 %	3,4 %
Information och kommunikation	2,3 %	3,8 %
Finans- och försäkringsverksamhet	0,8 %	2,0 %
Fastighetsverksamhet	1,2 %	1,6 %
Företagstjänster	8,8 %	11,5 %
Offentlig förvaltning och försvar	3,6 %	5,8 %
Utbildning	9,3 %	10,5 %
Vård och omsorg; sociala tjänster	17,9 %	16,4 %
Kulturella och personliga tjänster m.m.	3,8 %	4,5 %
Okänd verksamhet	1,1 %	1,2 %

Källa: SCB, Statistikdatabasen (RAMS)

Andelen förvärvsarbetande inom tillverkningsindustrin är ca 8 procentenheter högre i Örnsköldsvik jämfört med riket. Andra näringsgrenar där vi ligger något högre är inom byggverksamhet, jordbruk och skogsbruk samt vård och omsorg. I stället är andelen som arbetar inom handel och företagstjänster något lägre än riket.

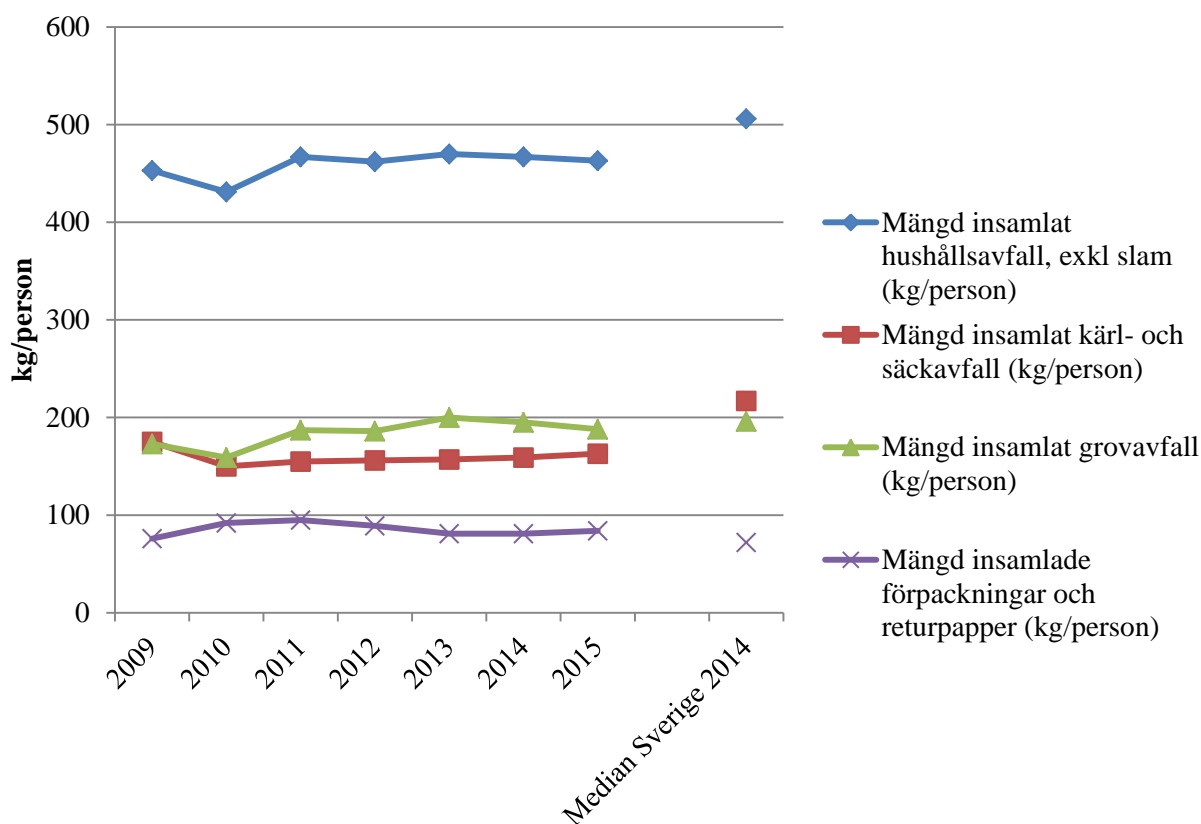

**Avfallshantering
&
Samverkan**

Avfallshantering

Hushållsavfall

I begreppet hushållsavfall ingår både avfall från hushåll och avfall från verksamheter som kan jämföras med hushållsavfall, t.ex. avfall från restauranger, matsalar och personal-utrymmen. Exempel på hushållsavfall är kärll- och säckavfall, grovavfall, farligt avfall, slam och producentansvarsavfall. I figur 1 ses mängden hushållsavfall (exklusive slam) kärll- och säckavfall, grovavfall samt insamlade förpackningar och tidningar per person 2009-2015 och som jämförelse riksnittet 2014.

Figur 1: Under perioden har mängden hushållsavfall per person legat under riksnittet för kärll- och säckavfall samt total mängd hushållsavfall (exkl. slam). Mängden insamlade förpackningar och returpapper har legat betydligt över riksnittet. Källa: Avfall Web

Kommunens ansvar för hämtning och omhändertagande omfattar allt hushållsavfall, undantaget det avfall som går under producentansvaret. Miva samlade under 2015 in 33 257 ton hushållsavfall.

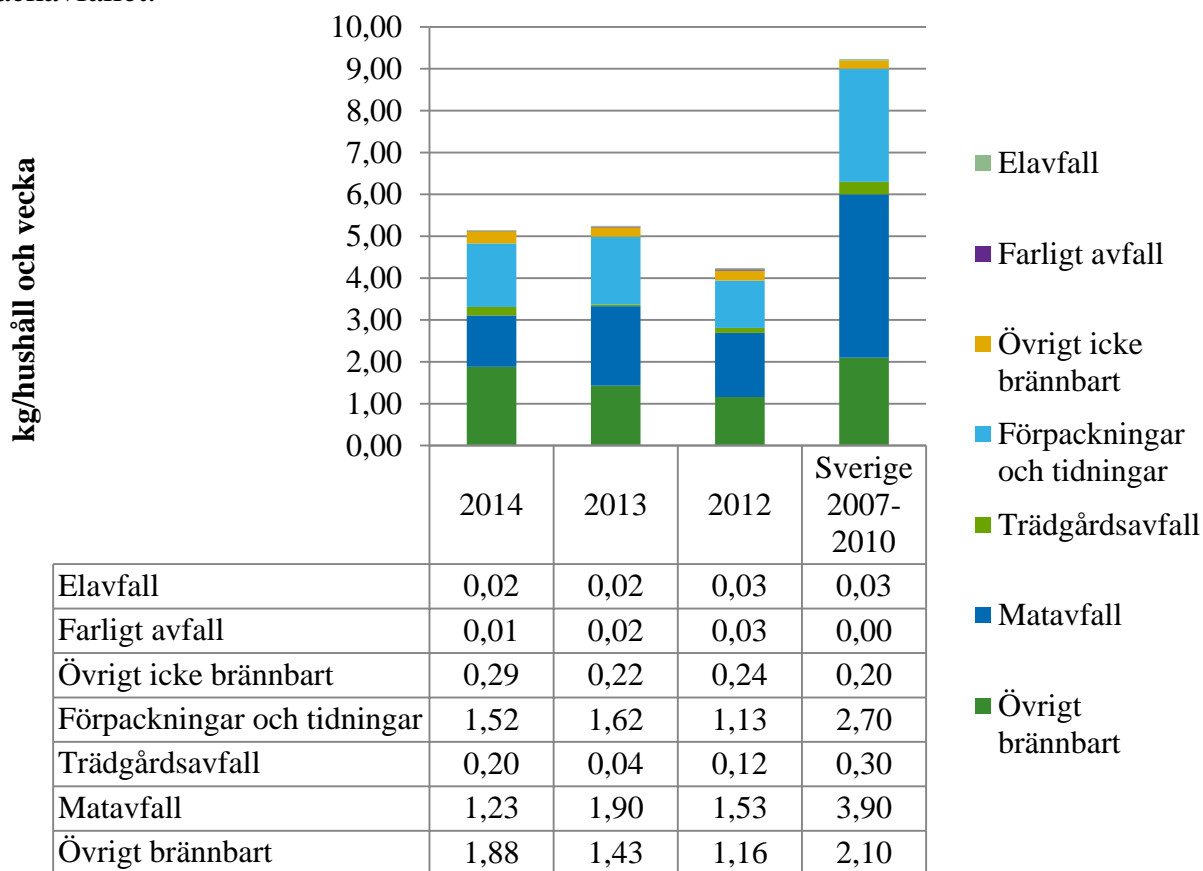
Kärll- och säckavfall

Kärll- och säckavfall samlas in i kärll, vanligtvis vid fastighetsgräns. Det kan vara utsorterat brännbart avfall i grönt kärll (restavfall), utsorterat matavfall i brunt kärll eller blandat brännbart avfall i grönt kärll. Totalt samlades det in 9 295 ton kärll- och säckavfall 2015 av den privata entreprenör som Miva anlitar.

Vikttaxa infördes 2010 och detta har inneburit att mängden kärll- och säckavfall minskat. Vikttaxan medförde en bättre utsortering av förpackningar och tidningar. Kärlet vägs vid varje tömning och kunden betalar förutom en fast grundavgift en hämtningsavgift de gånger kärlet är utställt, samt en viktavgift för avfallet i kärlet. I undantagsfall, då det inte är möjligt med enskilda kärll, delar flera kunder på ett gemensam behållare och betalar då en fast avgift motsvarande ett genomsnittshushåll i kommunen.

Kärl- och säckavfallet mellanlagras på Må innan det transporteras till en förbränningsanläggning (avfall insamlat i grönt kärll) respektive rötningsanläggning (matavfall insamlat i brunt kärll). 2015 skickades 8 618 ton till förbränning med energiåtervinning och 677 ton matavfall till rötning för produktion av fordons gas och växtnäring.

Miva har genomfört plockanalyser på blandat brännbart kärll- och säckavfall 2012, 2013 och 2014. Proverna var från villaområden i närheten av tätorten. Vid en plockanalys sorteras innehållet utifrån avfallsslag. De olika fraktionerna i den blandade ”soppåsen” vägs slutligen. Detta ger en bild av vad kärll- och säckavfallet innehåller. Resultaten från 2012 – 2014 ses i figur 2, där de även jämförs med snittet i Sverige (baserat på analyser gjorda 2007-2010). Som kan ses i figuren är mängden kärll- och säckavfall per hushåll och vecka i Örnsköldsvik mycket lägre än rikssnittet. Detta gäller fraktionerna övrigt brännbart, matavfall samt förpackningar och tidningar. Tyvärr hittades även en liten mängd farligt avfall och elavfall i kärll- och säckavfallet.

Figur 2: Under de tre senaste åren har plockanalyserna visat på att vi sorterar ut förpackningar och tidningar, trädgårdsavfall, matavfall och övrigt brännbart avfall bättre än rikssnittet. Tyvärr återfanns en liten mängd farligt avfall samt elavfall i analyserna.

Matavfall

Miva inför separat insamling av matavfall etappvis i kommunen under åren 2014 till 2016. Kunden erhåller papperspåsar och ett brunt, ventilerat kärl att lägga matavfallet i. Det är ett frivilligt system, så kunden väljer själv om den vill sortera ut matavfall för insamling, till egen kompost eller om den vill lämna det blandat med övrigt brännbart kärl- och säckavfall i det gröna kärlet.

Det första området erbjöds separat insamling av matavfall under hösten 2014 och det sista området erbjuds våren 2016. Ca 40 % av de erbjudna hushållen har anslutit sig. Taxan är miljöstyrande så de kunder som väljer att vara med får en halverad viktavgift för allt kärl- och säckavfall samt ingen hämtningsavgift för det bruna kärlet.

Grovavfall

Grovavfall är avfall som antingen är för skrymmande för insamling i säck/kärl eller kräver annan förbehandling än ordinarie hushållsavfall. Exempel på grovavfall är möbler, husgeråd, mattor, cyklar och trädgårdsavfall.

Miva har en fast återvinningscentral på Må där privatpersoner och företag kan lämna grovavfall. Som ett komplement till Må återvinningscentral har Miva två mobila återvinningscentraler som placeras ut på 14 olika platser i kommunen. Målsättningen är att under de närmaste åren ersätta de mobila centralerna med ytterligare fyra fasta återvinningscentraler på de fyra serviceorterna Bjästa, Bredbyn, Husum och Björna. Fyra gånger per år kan hushållen även beställa hämtning av grovavfall. Totalt samlades det in 10 758 ton grovavfall under 2015.

Trädgårdsavfall kan lämnas på alla platser med ÅVC. Totalt samlades det in 1 852 ton som användes till kompostering av reningsverksslam.

Latrinavfall

Boende i fritidsbostäder som saknar slamavskiljare eller sluten tank kan köpa en latrinbehållare från Miva. Detta inkluderar förutom själva behållaren även hämtning och omhändertagande. Latrin kan även lämnas på Må ÅVC. Under 2014 samlades 380 kg latrin in och detta gick till förbränning med energiåtervinning. För 2015 saknas data.

Slam

Tömning av enskilda anläggningar för permanentboende utförs enligt schema en gång varje år. Anläggningar utan WC-avlopp och fritidshus töms vartannat år. Slutna tankar töms efter särskild beställning.

12 377 ton slam hämtades under 2015 från enskilda brunnar och slutna tankar av den entreprenör som Miva anlitar. Slammet behandlas i slamlaguner, där vattnet renas genom infiltration i naturlig mark. Slammet grävs efter infiltration ut och läggs upp för frystorkning. Därefter transporteras materialet till Må där det används till sluttäckningen av deponin.

Farligt avfall

Farligt avfall är avfall som är antingen miljöfarligt, hälsoskadligt eller explosivt. Farligt avfall ska samlas in och behandlas separerat från övrigt avfall. Exempel på farligt avfall från hushåll är målarfärg, lösningsmedel, olja, gamla kvicksilvertermometrar och batterier (omfattas av producentansvar).

Kommunen har ansvar för insamling av farligt avfall från hushållen. Allmänheten kan lämna sitt farliga avfall på Miva återvinningscentral på Må eller dess mobila variant som besöker fjorton olika orter under året. Totalt 464 ton farligt avfall samlades in från hushåll under 2015.

Producentansvar

Producentansvar innebär att den som tillverkar, importerar eller säljer en produkt är skyldig att samla in och ta om hand det avfall som uppstår när produkterna är uttjänta. År 1994 infördes producentansvaret och i dag, år 2015, är det enligt lag producentansvar för åtta produktgrupper:

- batterier
- bilar
- däck
- elektriska och elektroniska produkter (inklusive glödlampor och viss belysningsarmatur)
- förpackningar
- returpapper
- läkemedel
- radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (Strålsäkerhetsmyndigheten).

Syftet är att producenterna ska motiveras att ta fram produkter som är mer resurssnåla, lättare att återvinna och inte innehåller miljöfarliga ämnen. Många producenter har bildat sammanslutningar, så kallade materialbolag, för att uppfylla sina skyldigheter enligt de olika förordningarna om producentansvar. Detta eftersom det är svårt för producenter att på egen hand uppfylla kraven. Nedan beskrivs de åtta produktgrupperna mer ingående.

Tidningar och förpackningar

Producentansvar för tidningar och förpackningsmaterial infördes 1994. Ett antal olika materialbolag har gått ihop och bildat Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) som ansvarar för insamlingen och återvinningen. Med förpackningar avses alla produkter som framställs för att innehålla, skydda, hantera, leverera eller presentera varor. Det gäller oavsett material; plast-, papper-, glas- och metallförpackningar omfattas.

Insamling

Insamling sker via 34 återvinningsstationer runt om i kommunen (bilaga 7). Från återvinningsstationerna körs materialet till uppsamlingsställen där man samlar på sig större mängder innan transporten går vidare till sorteringsanläggningar eller direkt till återvinningsanläggningar. Olika insamlings- och återvinningsentreprenörer sköter insamlingen av de olika förpackningsmaterialen, på uppdrag av FTI.

Behandling

Vid en sorteringsanläggning skiljs de hårda och mjuka plastförpackningarna åt. De sorteras efter plasternas olika kemiska sammansättning och ibland även kulör. Materialet krossas och tvättas, finsorteras och smälts ner till pellets. Den nya plastråvaran säljs vidare till företag som tillverkar plastprodukter. Mjuka plastförpackningar från hushåll återvinns huvudsakligen till nya sopsäckar, bärkassar och kabelskydd. Plastförpackningar har som råvara ett stort ekonomiskt värde. Därför bör plastmolekylerna återvinnas så länge det går, vissa klarar 6-7 gånger innan de är slitna nog för att brännas.

Pappersförpackningar sorteras och rensas. Pappret pressas samman till stora balar och säljs vidare till pappersbruk där det löses upp och sönderdelas till pappersfiber. Fibrerna blir till kartong och i slutändan nya förpackningar. Kartongen kan också användas till ytskikt på gipsskivor. Papper tål att återvinnas fem till sju gånger innan fibrerna är utslitna. Då används materialet som bränsle.

Metallförpackningarna sorteras så att stål separeras från aluminium. Stålet smälts ner och blir till nytt stål som används bland annat i järnvägsräls och armeringsjärn. Aluminium smälts ner och används i nya förpackningar eller i motordelar. Stål och aluminium kan återvinnas hur många gånger som helst utan kvalitetsförlust. Återvinningen kan därför spara mycket av den energi som behövs vid framställning av stål och aluminium.

Glas går också att återvinna hur många gånger som helst utan att kvaliteten försämras. Glas sorteras, rensas och krossas och återanvänds som ny glasråvara till nya glasförpackningar eller till byggnadsisolering. Det är viktigt att glaset inte är förorenat med keramik eller porslin eftersom det förstör smältprocessen vid återvinningen.

Tidningar rensas och sorteras innan de skickas vidare till ett pappersbruk. Trycksvärta tas bort och papperet löses upp till massa som blir till nytt papper och i slutändan nya tidningar. En del av de insamlade tidningarna blir till hushålls- eller toalettpapper. Pappersfibrerna kan återvinnas upp till sju gånger innan de är utslitna och går till förbränning.

Mängder

Totalt samlades det in cirka 4800 ton tidningar och förpackningar i kommunen 2015. FTI rapporterar att 22 kg glas, 17 kg papper, 8 kg plast, 2 kg metall och 35 kg tidningar per fast boende invånare samlades in i Örnsköldsviks kommun under 2015.

Samverkan

I Örnsköldsvik har materialbolagen i form av FTI AB och renhållaren en samverkan sedan ett antal år tillbaka. Genom regelbundna samrådsmöten drivs aktuella frågor kring information och tillgängliga insamlingssystem för allmänhetens nyttjande.

Däck

Producentansvaret för däck infördes 1994 och omfattar däck utan fälg. Däckbranschen bildade bolaget Svensk Däckåtervinning AB (SDAB) som har till uppgift att organisera insamling och återvinning av alla uttjänta däck.

Insamling

Däck samlas in via återförsäljare av däck som däck- och bilverkstäder. Återförsäljarna är skyldiga att ta emot däcken kostnadsfritt förutsatt att däcken är demonterade från fälgerna. Mindre verkstäder kan lämna insamlade däck till större verkstäder för att volymerna som hanteras inom systemet ska bli större. SDAB har ett volymkrav på 300 däck innan de kan avropas för avgiftsfri hämtning.

Det är också möjligt att lämna uttjänta däck med respektive utan fälg på den kommunala återvinningscentralen. En insamlings- och återvinningsentreprenör sköter insamlingen och återvinning av däcken, på uppdrag av SDAB.

Behandling

Efter insamling körs däcken till en anläggning i Nordmaling där de sorteras. Lastbilsdäck körs till en anläggning i Östansjö där de återvinns till sprängmattor. Övriga däck klipps ner till olika storlekar och körs bl.a. till anläggningar i regionen där den energin utvinns. Däckklipp kan också användas som underlag i ridhus/paddock, gasdränering, kompaktorväg, vägar och dräneringsskikt vid sluttäckning av deponier. Däcksklippet går även till cementindustrin och kolkraftverk där det ersätter kol. Däcksklipp går även till granulering och blir nya produkter.

Mängder

Totalt under 2015 samlades det in 205 ton däck i kommunen, varav 134 ton från Må återvinningscentral.

Batterier

Alla typer av batterier omfattas av producentansvar, miljöfarliga och icke-miljöfarliga, engångsbatterier, uppladdningsbara eller inbyggda. Producentansvaret infördes 2009 och El-kretsen är det största materialbolaget som organiserar insamlingen och återvinningen av batterier. Blybatteriretur är ett annat materialbolag som huvudsakligen hanterar blybatterier.

Insamling

Lösa småbatterier kan lämnas i batteriholkar på 48 platser samt en fast ÅVC och mobila ÅVC på 14 platser. Det finns också affärer som tar emot bärbara batterier för återvinning. Produkter med inbyggda batterier lämnas tillsammans med annat elavfall, oftast på kommunens återvinningscentral. Bilbatterier lämnas kostnadsfritt till återförsäljare av startbatterier eller till kommunens återvinningscentral.

Behandling

Olika typer av batterier har olika kemiska innehåll och sorteras därefter. Det finns alkaliska batterier, brunstensbatterier, blybatterier, kvicksilverbatterier, nickelkadmiumbatterier,

nickelhydridbatterier, litiumbatterier, silveroxidbatterier och zinkluftbatterier. Beroende på vilken sorts batteri det är behandlas de sedan på olika sätt. De kan smältas ned, krossas, behandlas kemiskt eller förbrännas. Nickel, kadmium, bly, järn, kobolt och koppar kan återvinnas och bli nya batterier eller andra produkter beroende på metall. Kvicksilver skickas däremot till säkert slutförvar.

Mängder

Via återvinningscentralen, återförsäljare och batteriboxarna i kommunen samlades det under 2015 in totalt cirka 26 ton ton bärbara (21 ton) och inbyggda batterier (4,5 ton). För blybatterier finns inga siffror hur mycket som samlades in totalt i kommunen.

Elektriska och elektroniska produkter

Elektriska och elektroniska produkter omfattar produkter som är beroende av ström eller spänning, och som har vissa funktioner, lite förenklat allt som har sladd eller drivs med batteri. Producentansvar för elektriska och elektroniska produkter infördes 2005. El-Kretsen bildades av näringslivet med uppdrag från producenterna att ansvara för omhändertagande av elavfall.

Insamling

Det vanligaste är att insamling av elavfall från hushåll görs via El-retur, ett samarbete mellan El-Kretsen AB och kommunerna. Samarbetet innebär att kommunerna förbinder sig att ordna lämpliga insamlingssystem för kommuninnevärnarnas elavfall. Producenterna å sin sida, genom El-Kretsen AB, förbinder sig att transportera bort, förbehandla och återvinna elavfallet. Hushållen kan lämna sina uttjänta elprodukter till återvinnings-centralen. El-Kretsen hämtar elektronik och batterier hos företag och organisationer.

Behandling

Olika produkter återvinns på olika sätt och elavfallet delas därför in i fem olika kategorier; diverse elektronik, stora vitvaror, kylskåp och frysar, ljuskällor, batteriåtervinning. Diverse elektronik står för över hälften av den totala vikten av de elprodukter som återvinns. Här ingår bland annat TV-apparater, mobiler, mikrovågsugnar, dammsugare, leksaker och verktyg. Miljöfarliga ämnen i diverse elektronik och vitvaror tas bort och metalldelarna återvinnas, tillsammans med en del plaster och glas. Äldre kylar och frysars köldmedia och isolering kan innehålla freoner som tas omhand. Metaller och plaster som återvinns blir råvara till nya produkter. Övriga plaster och andra delar går till energiutvinning i kraftvärmeverk. Lågenergilampor och lysrör innehåller kvicksilver som omhändertas. Glaset renas och återvinns.

Mängder

Totalt samlades det in 1137 ton elavfall i kommunen 2015. Ca 92 % av detta, 1 048 ton samlades in vid Må ÅVC, inklusive mobila ÅVCer och batteriholkar. Av detta kom 200 ton från mobila ÅVCer.

Bilar

Sedan 2007 gäller producentansvar för skrotning av uttjänta bilar. Producenten är skyldig att ta emot bilen kostnadsfritt vid anvisade mottagningsställen och se till att material och andra

komponenter återanvänds eller återvinns. Undantaget är om bilen saknar väsentliga delar som katalysator, växellåda eller motor.

Insamling

I huvudsak kompletta bilar kan lämnas till en auktoriserad bilskrotningsfirma. I kommunen finns det två auktoriserade bilskrotningsföretag. Bilproducenterna har bildat ett gemensamt mottagningssystem, BilRetur för uttjänta bilar.

Behandling

I dagsläget återvinns eller återanvänds minst 85 % av materialet i skrotbilarna. Senast 2015 kommer alla bilar att återvinnas till minst 95 procent. Skrotbilen dräneras på vätskor som oljor, bränsle, spolarvätska, bromsvätska, glykol från kylaren och köldmedia från luftkonditioneringen. Därefter demonteras startbatteri, balansvikter och komponenter som innehåller PCB/PCT, bly och kvicksilver. Startbatterier och balansvikter av bly återvinns medan komponenter som innehåller kvicksilver skickas för slutförvaring. Vätskor som inte kan återanvändas sänds för energiutvinning. Katalysator, däck och andra komponenter som kan återanvändas demonteras. Sedan tas glasrutor bort och även vissa plastdelar för att återvinnas. Funktionsdugliga och efterfrågade reservdelar tas till vara och säljs. Det som är kvar av bilen skickas för fragmentering. I fragmenteringsmaskinen hackas resterna av bilen sönder till småbitar.

Materialet, mest metaller, sorteras sedan med hjälp av magneter, luftströmmar eller vattenbad och i några fall för hand. Merparten skickas vidare till olika återvinnings-processer där det blir råvara för nya produkter. En liten del av materialet används också till energiutvinning.

Mängder

Totalt under 2015 skrotades det 1 175 bilar på de två anläggningarna i kommunen.

Läkemedel

Läkemedelsavfall omfattar alla läkemedel som kasserats t.ex. då de varit verkningslösa, gett biverkningar, blivit över efter dödsfall eller blivit för gamla för att kunna användas. Även läkemedel till vård av djur ingår. Producentansvar för läkemedel infördes 2009.

Producentansvaret omfattar inte farligt avfall som kommer från hushållen.

Insamling

Producentansvaret innebär att apoteksbolagen är skyldiga att ta emot läkemedelsavfall från hushållen kostnadsfritt. Läkemedel som klassas som farligt avfall är undantagna från apotekens skyldighet att ta emot läkemedel enligt producentansvaret. Den typen av avfall ska lämnas på återvinningscentralen. Läkemedel från verksamheter är verksamhetsavfall och verksamheter har själva ansvar för att avfallet tas omhand på rätt sätt. Kasserade kanyler samlas in genom de olika apoteksbolagen efter avtal med kommunen.

Behandling

Insamlat läkemedelsavfall destrueras.

Mängder

Det är okänt hur stora mängder läkemedelsavfall som hanteras i kommunen.

Verksamhetsavfall

Någon sammantagen bedömning av hur stora mängder avfall som uppkommer i verksamheter i Örnsköldsviks kommun har inte kunnat göras. Det saknas sammanställd statistik av mängd och typ av avfall från verksamheter. Det finns heller inget generellt krav att verksamheterna ska redovisa dessa uppgifter genom exempelvis miljörapporter. Det skulle vara mycket arbetskrävande att sammanställa mängden och typen av avfall från verksamheter i kommunen och statistiken skulle ändå innehålla flera osäkerheter. En av osäkerheterna är att avfallsmängderna kan påverkas av verksamhetens produktion, om produktionen går ner sjunker även mängden avfall i verksamheten.

Många industrier och verksamheter har tecknat abonnemang för fastighetsnära hämtning av utsorterat avfall till återvinning. Verksamhetsutövare ansvarar för att farligt avfall omhändertas på ett riktigt sätt. Avfallet hämtas av entreprenör för transport till anläggningar för godkänd behandling eller destruktion. Dessa entreprenörer kan välja att lämna avfallet till andra anläggningar utanför kommunen.

Den mängd avfall som hanteras på anläggningar som återvinner och bortskaffar avfall innehåller också en del osäkerheter och kan därför inte heller användas som statistik för mängden verksamhetsavfall i kommunen. Flera av avfallsanläggningarna tar emot avfall från andra kommuner samtidigt som verksamheter även skickar verksamhetsavfall till avfallshanterare i andra kommuner.

Verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken redovisar avfallshanteringen i den årliga miljörapporten. Samhällsbyggnadsnämnden eller länsstyrelsen har tillsyn på de tillståndspliktiga verksamheterna och då ingår även att granska avfallshanteringen.

Bygg- och rivningsavfall

Bygg- och rivningsavfall tas emot på Må avfallsanläggning, men företag kan också lämna sitt avfall till specialiserade byggåtervinningsföretag, eller anlita andra avfallsbolag (fri marknad). Jord och schaktmassor tas emot på Må avfallsanläggning och används till sluttäckning av deponin. Under 2015 togs 712 ton bygg- och rivningsavfall emot på Må avfallsanläggning.

Avfall från energiutvinning

Vid förbränning av biobränsle vid Övik Energis kraftvärmeverk, Hörneborgsverket uppkommer två sorters askor, en botten- och en flygaska. Vid kraftvärmeverket uppkommer även ett slam i rökgaskondensatningen.

Bottenaskan, som till största delen består av sand men även en mindre fraktion av oförbränt material, tas ut i botten av pannan. Bottenaskan mellanlagras vid Hörneborgsverket innan den levereras till godkänd mottagare för användning till anläggningsändamål. År 2015 uppkom 3 273 ton bottenaska.

Flygaska är den förbränningsrest som följer med rökgaserna och avskiljs i reningsutrustningen. Flygaska levereras fortlöpande till godkänd mottagare för att i första hand nyttiggöras som konstruktionsmaterial. År 2015 uppkom 5 553 ton flygaska.

En del av askorna används i nuläget till sluttäckningen av Må deponi.

För att ta tillvara på värmeenergin i rökgaserna från Hörneborgsverket sprayas de med vatten i en rökgaskondensator innan de släpps ut i skorstenen. Vattnet från rökgaskondensatorn renas och det slam som uppstår i rökgaskondensatreningen samlas upp och skickas som oavvattnat slam till Må avfallsanläggning. År 2015 uppkom 203 ton rökgaskondensatslam.

Slam från kommunala anläggningar

I tre av de större reningsverken Bodum, Knorthem och Prästbordet rötas slammet. Från de två övriga stora reningsverken Husum och Köpmanholmen körs slammet till Bodum eller Prästbordet för rötning. TS-halten (torrsubstanshalt) på slammet är efter rötning ca 20-30 %. De rötade slammet går till Må avfallsanläggning för kompostering. Efter kompostering nyttjas materialet till sluttäckningen av Må deponi. För att få använda avloppsslam för jordbruksändamål ska slammets innehåll av tungmetaller underskrida halterna i 20 § Förordning (1998:944) om förbud mm i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

Under 2015 kördes 3 462 ton rötat avloppsslam till Må avfallsanläggning för kompostering. Slam från mindre kommunala slamavskiljare och reningsverk avvattnas i någon av de åtta slamlaguner som finns i kommunen. Under 2015 kördes 3 859 ton oavvattnat slam till lagunerna för avvattning. Efter avvattning och frystorkning nyttjas materialet till sluttäckningen av Må deponi.

Rensfraktionen som uppkommer vid rening av avloppsvatten består till stor del av skräp som slängs i toaletten. Detta går till förbränning.

Avfall från behandling av industriellt avloppsvatten

Avfall från behandling av industriellt avloppsvatten hanteras idag internt hos industrierna.

Branschspecifikt industriavfall

Insamling av avfall från industrier och företag är inte kommunens ansvar. Olika verksamheter kan själva bestämma vilken entreprenör de vill anlita eller om de vill transportera sitt avfall själv (fri marknad). Det branschspecifika avfallet utgörs i de flesta fall av rena materialflöden (t ex mjöl, metallskrot, bark) vilket underlättar återvinning. Avfall från skogsindustrier, såsom spån, flis och bark, förbränns till viss del i verksamheternas egna panncentraler. Under 2015 togs 396 ton branschspecifikt industriavfall emot på Må avfallsanläggning. Det var bl.a. klisteravfall från Akzo, bark, deg och mjöl. Den nuvarande registreringen av avfallsflödet till Må avfallsanläggning medför att en viss del av det branschspecifika avfallet registreras som bygg- och rivningsavfall.

From 1 januari 2013 deponeras inget på Må.

Icke branschspecifikt avfall

Avfall med producentansvar ska lämnas i producenternas sorteringsystem för återvinning. Enklast gör man det vid Må återvinningscentral som också tar emot övrigt verksamhetsavfall som ex. grovavfall, elektronikavfall samt farliga avfall.

Park- och trädgårdsavfall

Denna avfallsfraktion uppkommer runt om i kommunen – från privata trädgårdar, företag och inte minst vid kommunens egna parker och anläggningar. Den totala mängden park- och trädgårdsavfall som uppkommer i kommunen är inte känd då mycket komposteras privat eller tas omhand av olika entreprenörer.

Den totala mängden som under 2015 togs omhand vid Må återvinningscentral var 1 308 ton. Andelen park- och trädgårdsavfall från enskilda och företag utgjorde större delen av den totala mängden. Park- och trädgårdsavfall från kommunala anläggningar omhändertas till ca 70 % genom egen kompostering och resterande 30 % går till Må för behandling. Mängderna under 2015 var 175 ton varav den större delen av dessa (165 ton) utgjordes av ris och kvistar och resterande 10 ton var stubbar.

Stubbar och ris krossas och används därefter till kompostering av reningsverksslam. Komposten läggs därefter som växtskikt på sluttäckningen av Må.

Specialavfall

Som specialavfall räknas farligt avfall och annat avfall som p.g.a. hälsofarliga och/eller miljöstörande egenskaper bör hanteras särskilt. Till den gruppen hör t.ex. avfall som uppkommer inom vården. I vårdens specialavfall ingår det dels avfall som ska hanteras säkert med tanke på arbetsmiljö, dels sådant avfall som dessutom regleras av omfattande lagstiftning eftersom det räknas som farligt avfall. Några exempel på sjukvårdens specialavfall:

- Smittförande avfall (farligt avfall)
- Skärande/stickande avfall
- Biologiskt avfall
- Cytostatika och läkemedel med bestående toxisk effekt (farligt avfall)
- Amalgamhaltigt avfall (farligt avfall)
- Kemiskt avfall (farligt avfall)

Då det gäller företag är ansvaret och reglerna gällande farligt avfall tydliga. Företagen är skyldiga att använda godkända transportörer, upprätta transportdokument och föra anteckningar som möjliggör tillsyn och uppföljning på ett bra sätt.

Behandlingsanläggningar

Inom Örnsköldsviks kommun finns 22 stycken behandlingsanläggningar. Av dessa är 14 stycken i kommunal regi och övriga är i privat regi. De i privat regi kommer inte här att beskrivas närmare.

Må avfallsanläggning

Må avfallsanläggning är belägen tre kilometer norr om Örnsköldsvik centrum. Vid avfallsanläggningen sker idag mottagning och mellanlagring av grovavfall från hushåll och verksamheter, omlastning av hushållsavfall och utsorterat matavfall, mottagning och mellanlagring av farligt avfall från hushåll och verksamheter samt mottagning, sortering och i vissa fall krossning av grovavfall, industriavfall och bygg- och rivningsavfall. Anläggningen tar även emot och avvattnar flytande avfall. En grovrensanläggning finns för grovrensning av oavvattnat avloppsslam från enskilda avlopp. Kompostering sker av avvattnat reningsverkssam, avvattnat tvätthallslam och organiskt industriavfall.

Lakvatten från den avslutande deponin och angränsande ytor samlas upp och behandlas genom luftning och filtrering innan det översilas på en yta vid slutningen till Måsån, eller pumpas till det kommunala reningsverket i Bodum. Metangas från deponin samlas in och förbränns. Deponin tar inte längre emot avfall. Den håller på att sluttäckas.

En ny tillståndsansökan för Må avfallsanläggning har inletts under hösten 2015. Ansökan avser huvudsakligen samma verksamhet som i dag, men ökade mängder söks för: mellanlagring av farligt avfall, förbehandling av oavvattnat avloppsslam och biologisk behandling av organiskt material. Därutöver innefattar sökt verksamhet anläggandet av en landtipp för snö i direkt anslutning till avfallsanläggningen.

Slamlaguner

Det finns nio stycken slamlaguner. Dessa är placerade på följande platser:

- Bjästa/Bergom
- Bredbyn
- Hemling
- Hundsjö
- Husum/Grundsunda
- Remmarbäcken
- Skorped
- Solberg
- Ulvön

Varje slamlagun har tre stycken slamgropar. Slambilarna tippar slammet i en grop under ett år. När de tömmer slam kan det bli i snitt tre gånger/dag. En grop används varje år och man roterar mellan de tre groparna. När en grop har fyllts under år ett, så ska den avvattnas år två. År tre lyfter en hjullastare upp det avvattnade slammet och lägger det i en hög varpå det frystorkas innan nästa treårscykel påbörjas. Slammet transporteras in till Må avfallsanläggning med lastbil och släp. Ulvön skiljer sig lite gentemot de övriga lagunerna. Där finns bara en slamlagun så den är delad i två bäddar. Slammet grävs ur efter ett år och läggs på sidan av dammen, sedan körs in till Må avfallsanläggning under år två. Under tiden slammet grävs upp används den andra delen av bädden. Det frystorkade slammet används till sluttäckningen av Må deponi.

Mobila återvinningscentraler

Miva har sedan år 2000 samlat in grovavfall och farligt avfall på mobila återvinningscentraler. Den mobila återvinningscentralen cirkulerar året runt mellan fyra platser i kommunen. Under sommarhalvåret besöker ytterligare en mobil återvinningscentral ett flertal platser i kommunen. Dessa mobila återvinningscentraler har varit ett komplement till Må återvinningscentral i många år.

Miva vidtar fortlöpande åtgärder för att effektivisera verksamheten och strävar efter att ge kunder och kommuninvånare en så god, jämförbar och prisvärd service som möjligt med miljö och hållbar utveckling i fokus. Efter utredning beslutade Miva våren 2015 att bygga fasta återvinningscentraler på de fyra serviceorterna Husum, Bjästa, Björna och Bredbyn. Detta är en mångmiljonsatsning som kommer att göras för att minska miljöbelastningen i form av transporter och för att göra det lättare och säkrare för kunderna att lämna sitt avfall.

Verksamheten kommer att innefatta mottagning och mellanlagring av grovavfall, trädgårdsavfall och farligt avfall i form av elektronikavfall samt farligt avfall som t.ex. färgrester, sprayburkar, spillolja m.m. På återvinningscentralen kommer både privatpersoner och företag att kunna lämna sorterat avfall. Ingen bearbetning eller behandling av avfallet kommer att ske på plats.

Prövning av dessa fasta återvinningscentraler kommer att ske genom anmälan till tillsynsmyndighet.

Återbruken

Två anläggningar för förbehandling av avfall i form av elektriska eller elektroniska produkter genom en arbetslivsinriktad rehabilitering. Återbruket i Bjästa har ca 50 platser och Återbruket Bredbyn har 18 platser.

Övrig avfallsbehandling

Det finns ingen anläggning för förbränning av avfall i kommunen vilket innebär att renhållaren är beroende av anläggningar utanför kommunen för upphandling av förbränning av brännbart hushållsavfall. För närvarande sker förbränning i Sundsvall, ca 16 mil från Må återvinningscentral där omlastning sker idag.

Matavfallet transporteras till Skellefteå där det behandlas genom rötning till biogas.

Nedlagda deponier

I kommunen finns både nedlagda kommunala och privata deponier av olika storlekar och innehåll. Som en del av avfallsplanen ska det redovisas en bedömning av hur deponierna riskerar att påverka människors hälsa och miljö. För de deponier där kommunen varit verksamhetsutövare – de kommunala deponierna – ska även planerade och vidtagna åtgärder för att förebygga olägenheter redovisas.

Tillsynsansvaret för dessa nedlagda deponier ligger fördelat mellan kommunen och länsstyrelsen. Tillsynsansvaret för respektive deponi kommer att för vissa deponier utredas i samverkan mellan kommun och länsstyrelse.

De nedlagda deponierna redovisas sammanställt senare i detta dokument.

Kommunala deponier

Det finns 32 stycken nedlagda kommunala deponier. Fyra av deponierna är avslutade och godkända av tillsynsmyndigheten samt har upprättade kontrollprogram.

Deponierna har inventerats och riskklassats enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden under åren 2002 – 2004. Under 2012 påbörjades en nulägesanalys av de 28 återstående deponierna med ny inventering och förslag till klassificering.

Sammanställningen av denna nulägesanalys har därefter inlämnats till tillsynsmyndigheten för bedömning.

Det finns i dagsläget inga färdiga bedömningar av hur deponierna riskerar att påverka människors hälsa eller miljö. Inte heller planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljö. Detta är avfallsplanens intention att klarlägga under perioden.

Privata deponier

Kommunen har identifierat 9 stycken privata deponier inom kommunen. En av dessa är inventerad och resterande är inte inventerade. Således finns inte heller här några bedömningar av hur dessa deponier riskerar att påverka människors hälsa och miljö. Detta är avfallsplanens intention att klarlägga under perioden.

Regionalt samarbete

2008 bildades nätverket Y-renhållare för tjänstemän som jobbar med renhållningsfrågor i länets kommuner. Nätverket samarbetar i frågor som omvärldsbevakning, upphandlingar och utbildning. Många andra kommuner i landet samarbetar vid framtagande av avfallsplaner och detta har även diskuterats inom Y-renhållare. Ännu har inget beslut fattats om att ta fram en regional avfallsplan.

**Förteckning över anläggningar
för återvinning och bortskaffande
av avfall**

Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

Anläggning	Lokali- sering	Verksam- hetskod	Typ/typer av avfall som tas emot	Metoder för återvinning eller bortskaffande	Totalt mottagna mängder avfall under år 2015 (ton/år)	Kapacitet (ton/år) ¹	Tillåten avfallsmängd (ton/år) ²
Må avfalls- anläggning	Må 1,3,	90.70,	Hushålls-,	Sortering,	Fast avfall	Fast avfall	Fast avfall
En ny	1:6, 1:7,	90.110,	industri- och	kompostering,	oavvattnat	oavvattnat	oavvattnat slam
tillstånds- prövning pågår	Överön	90.160,	byggavfall,	mekanisk	slam 3148,	slam 4000,	4000,
av	6:3	90.300,	avloppsslam,	bearbetning	oljehaltigt	oljehaltigt	oljehaltigt slam
anläggningen		90.360	olja- och jord		slam och	slam och	och oljeskadad
					oljeskadad	oljeskadad	jord 1000.
					jord 275.	jord 1000.	
							Behandling av
							50 000 ton
							förorenade
							massor varav
							max 20 000 ton
							farligt avfall,
							sortering av
							10 000 ton
							verksamhets-
							avfall,
							krossning/
							fragmentering
							av 10 000 ton
							icke inert avfall,
							krossning/frag-
							mentering av
							20 000 ton inert
							avfall, mellan-
							lagring av 1 000
							ton farligt avfall
							i form av trä,
							mellanlagring
							av 10 000 ton
							vid varje enskilt
							tillfälle av
							avfall, flisning
							av 30 000 ton
							trä m.m., lagring
							av skogsråvara

¹ Kommunen har inte uppgifter för anläggningarnas kapacitet förutom Må avfallsanläggning.

² Anläggningarna Må avfallsanläggning, RGS 90 Sverige AB, Sita Sverige AB, Stena Recycling AB och Svedje avfallsanläggning har tillstånd med gräns för tillåten mängd. De andra anläggningarna är anmälningspliktiga och samhällsbyggnadsnämnden har inte begränsat mottagen mängd utan det som begränsar är lagstiftningen. Kommer de över gränsen för anmälningsplikt måste de söka tillstånd för verksamheten. För bilskrotar finns det ingen övre gräns för tillåten avfallsmängd.

Anläggning	Lokali- sering	Verksam- hetskod	Typ/typer av avfall som tas emot	Metoder för återvinning eller bortskaffande	Totalt mottagna mängder avfall under år 2015 (ton/år)	Kapacitet (ton/år)	Tillåten avfallsmängd (ton/år)
SITA Sverige AB	Brösta 1:101	90.50, 90.40	Mellanlagring farligt avfall, bygg- och rivningsavfall, glas	Mellanlagring, sortering	Sekretess	-	Mallanlagra max 20 m ³ spillolja vid ett och samma tillfälle eller sammanlagt 200 m ³ per år, mellanlagra bygg- och industriavfall max 10 000 ton, mellanlagra farligt avfall max vid ett och samma tillfälle 5 ton oljeavfall samt 1 ton övrigt farligt avfall.
Stena Recycling AB	Svartby 2:34	90.80, 90.90, 90.100	Metall, elavfall m.m.	Sortering, förbehandling av elektriska eller elektroniska produkter, mekanisk bearbetning	Sekretess	-	Hantera 20 000 ton järn- och metallskrot, mellanlagra 250 ton kasserade blybatterier, mellanlagra 53 ton övrigt farligt avfall
Svedje avfalls- anläggning	Svedje 4:11	90.300	Industriavfall	Deponering	415 ton	-	127 000 ton
Bildelshuset i Örnsköldsvik AB	Vägersta 3:9	90.120	Uttjänta bilar	Lagring, tömning, demontering	1052 st. utfärdade skrotintyg	-	-
Näslunds Traktor & Bildemontering	Karlsviken 1:81	90.120	Uttjänta bilar	Lagring, tömning, demontering	-	-	-

Anläggning	Lokalisering	Verksamhetskod	Typ/typer av avfall som tas emot	Metoder för återvinning eller bortskaffande	Totalt mottagna mängder avfall under år 2015 (ton/år)	Kapacitet (ton/år)	Tillåten avfallsmängd (ton/år)
C-L-Å i Övik AB	Svedje- holmen 1:210, 1:208, 1:156	90.40	Metall, fordons- batterier	Mellanlagring, sortering	-	-	-
Ragn-Sells AB	Själlevads prästabord 1:111	90.40	Verksamhets- avfall, brännbart avfall	Mellanlagring			Max 1 000 ton
Återbruket Bredbyn	Anundsjö- Näs 1:16	90.90	Elavfall	Förbehandling av avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter	-	-	-
Återbruket Bjästa	Bjästa 3:92	90.90	Elavfall	Förbehandling av avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter	-	-	-
Bjästa/Bergom slamlagun	Nätra- Prästbord 1:1	90.420	Oavvattnat slam från trekammars- brunnar och mindre reningsverk	Avvattning	1 747 m ³	2 100 m ³	2 100 m ³
Bredbyn slamlagun	Anundsjö- Prästbord 1:1	90.420	Oavvattnat slam från trekammars- brunnar och mindre reningsverk	Avvattning	2 745 m ³	3 000 m ³	3 000 m ³
Hemling slamlagun	Björna- Hemling 11:1	90.420	Oavvattnat slam från trekammars- brunnar och mindre reningsverk	Avvattning	1 682 m ³	2 250 m ³	2 250 m ³
Hundsjö slamlagun	Gideå- Hundsjö 1:87	90.420	Oavvattnat slam från trekammars- brunnar och mindre reningsverk	Avvattning	1 302 m ³	1 700 m ³	1 700 m ³

Anläggning	Lokalisering	Verksamhetskod	Typ/typer av avfall som tas emot	Metoder för återvinning eller bortskaffande	Totalt mottagna mängder avfall under år 2015 (ton/år)	Kapacitet (ton/år)	Tillåten avfallsmängd (ton/år)
Grundsunda/Husum slamlagun	Grund-sunda Prästbord 1:1	90.420	Oavvattnat slam från trekammarbrunnar och mindre reningsverk	Avvattning	1 159 m ³	1 750 m ³	1 750 m ³
Skorped slamlagun	Johannesberg 1:19	90.420	Oavvattnat slam från trekammarbrunnar och mindre reningsverk	Avvattning	922 m ³	1 100 m ³	1 100 m ³
Solberg slamlagun	Solberg 1:187	90.420	Oavvattnat slam från trekammarbrunnar och mindre reningsverk	Avvattning	322 m ³	650 m ³	650 m ³
Remmarbäcken slamlagun	Remmarbäcken 1:3	90.420	Oavvattnat slam från trekammarbrunnar och mindre reningsverk	Avvattning	448 m ³	700 m ³	700 m ³
Ulvö slamdränerings bädd	Ulvön 4:6	90:10	Slam från kommunalt reningsverk och enskilda avlopps-anläggningar	Avvattning	181 m ³	300 m ³	300 m ³
Bodum reningsverk	Bodum 3:7 och 7:1	90.10	Tar emot oavvattnat slam från trekammarbrunnar via en reduktor på Må avfalls-anläggning	Rening av avloppsvatten	5 515 ³ m ³	6 000 m ³	6 000 ⁴ m ³
Köpmanholmen reningsverk	Hummelvik 3:15	90.10	Tar emot latrin från båtar via ledningsnät i Köpmanholmen	Rening av avloppsvatten	⁵ ? m ³	? m ³	? m ³

³ Mängd via reduktorn på Må.

⁴ Tillståndsgiven mängd för reduktorn.

⁵ Avfallet töms direkt i en pumpstation in på nätet och det finns uppgifter om totalt mottagna mängder.

**Förteckning över platser för
insamling av förpackningsavfall**

ÅVS	Adress	Ort	Glas	Kartong	Metall	Plast	Tidningar
Bjåsta Låkarstationen	Nåtragatan	Bjåsta	X	X	X	X	X
Bjårna Konsum	Fredrikavågen 2	Bjårna	X	X	X	X	X
Bonåssund Rogers pizzeria	Bonåsvågen 34	Bonåssund	X	X	X	X	X
Bredbyn Fanbyvågen	Fanbyvågen 13	Bredbyn	X	X	X	X	X
Domsjå	Gamla Domsjåvågen	Domsjå	X	X	X	X	X
Gideå ICA	Bergforsvågen 50	Gideå	X	X	X	X	X
Gimåt grånområde vid bron på Gimåtvågen	Gimåtvågen	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Gottne Infart till Reningsverket	Gottnevågen	Mellansel	X	X	X	X	X
Hembyggsgården Flårke	Flårkemon	Flårke-Gideå	X	X	X	X	X
Hemlings Lanthandel		Hemling	X	X	X	X	X
Husum Isbanan	Vibergsvågen	Husum	X	X	X	X	X
Håglånd Årtagårdsv/Årnåsvågen	Årtagårdsvågen 1	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Hårnett Adnersgatan	Adnersgatan 1	Domsjå	X	X	X	X	X
Kroksta	Bjårnåvågen 73	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Kubbe ICA Eliassons	Åselevågen	Bredbyn	X	X	X	X	X
Kåpmanholmen Konsum	Hummelviks- vågen 21	Kåpmanholmen	X	X	X	X	X
Långviksmon f.d. Jårnvågsstation	Lomvågen 21	Långviksmon	X	X	X	X	X
Mellansel Konsum	Skolgatan 16	Mellansel	X	X	X	X	X
Myckelgensjå		Bredbyn	X	X	X	X	X
MÅ ÅVC	Returvågen 9	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Sidensjå Brandstation	Ångermannus våg 12	Sidensjå	X	X	X	X	X
Sjålevad Konsum	Karlslundsvågen 1-3	Sjålevad	X	X	X	X	X
Sjålevad Myckling	Mycklingsvågen	Sjålevad	X	X	X	X	X
Skorped Fotbollsplan	Våg 908	Skorped	X	X	X	X	X
Solberg Håssjevågen	Håssjevågen	Solberg	X	X	X	X	X
Sund, Droskgrånd	Droskgrånd	Domsjå	X	X	X	X	X
Sårliden, Jårvhågavågen/Jårvsta- gatan	Jårvstagatan 15	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Trehårningsjå Konsum	Centralgatan 31	Trehårningsjå	X	X	X	X	X
Årnskjåldsvik Dalgatan	Dalgatan	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Årnskjåldsvik Renen	Ångermanlands- gatan 10	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Årnskjåldsvik Torsvågen	Torsvågen 2	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Årnskjåldsvik Vegagatan/E 4	Vegagatan 21	Årnskjåldsvik	X	X	X	X	X
Årnskjåldsvik, Åstra Livs	Vintergatan 2	Årnskjåldsvik	X				
Åverhårnås Minilivs	Granitvågen 3	Åverhårnås	X	X	X	X	X

**Redovisning av nedlagda
kommunala och privata deponier**

2016-05-11

Risiklassning enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden:

1. = mkt stor risk. Ett åtgärdsprogram behöver utformas och genomföras.
2. = stor risk. Provtagning eller annan undersökning måste genomföras för att ställning ska kunna tas till behovet av åtgärder, fortsatt kontroll eller omklassning.
3. = måttlig risk. Objekt som efter enklare åtgärd förs till klass 4.
4. = låg risk för negativ miljöpåverkan. Särskilda miljöskyddsåtgärder är inte nödvändiga.

Nr	Namn	Fastighet	Klassning	Tillsyn
Nedlagda kommunala deponier				
1	Alnetippen	Nederön 1:14	2	Kommun
2	Aspsele deponi	Aspsele 1:47	3	Kommun
3	Banafjäl deponi	Banafjäl 10:1	3	Länsstyrelse/ Kommun
4	Bjästa deponi	Bjästa 51:1	4	Länsstyrelse/ Kommun
5	Björna byggtipp	Björna 5:1, 1:3	Avslutad	Länsstyrelse/ Kommun
6	Björna deponi	Björna 5:1	4	Kommun
7	Björnsjö deponi	Björna-Björnsjö 2:49	4	Kommun
8	Bredbyn gamla deponi	Bredbyn 1:2>4 samfällad mark	4	Kommun
9	Bredbyn nya deponi	Anundsjö Prästbord 1:1	3	Kommun
10	Brösta deponi	Brösta 2:48	3	Kommun
11	Elverket deponi	Örnsköldsvik 9:1, 10:1	2	Kommun
12	Furulundstippen	Bjästa 57:1	2	Kommun
13	Gideå deponi	Norrgissjö 2:35	4	Kommun
14	Gullänget deponi	Kroksta 6:123 alt 23:1	4	Kommun
15	Hemling deponi	Björna-Hemling 14:1	4	Kommun
16	Kärnsjö deponi	Kärnsjö 1:22	4	Kommun
17	Långviksmon byggtipp	Björna-Långviken 1:164	Avslutad	Kommun
18	Mellansel byggtipp	Sjönäset 2:1 Västersel S:2	Avslutad	Länsstyrelse/ Kommun
19	Moliden deponi	Mo 7:1	3	Kommun
20	Myckelgensjö deponi	Myckelgensjö 19:1	Avslutad	Kommun
21	Nyliden deponi	Nyliden 1:163	3	Kommun
22	Remmarn deponi	Björna-Östansjö 1:10	3	Kommun
23	Rödvattnet deponi	Samfällad mark	3	Kommun
24	Skorped deponi	Skorped 10:1	4	Kommun
25	Solberg deponi	Solberg 1:187	4	Kommun
26	Svedje gamla deponi	Själevads Prästbord 1:103	3	Kommun
27	Trehörningsjö deponi	Trehörningsjö 1:309	4	Kommun
28	Trysunda deponi	Bockviken	4	Kommun
29	Ulvön deponi	Ulvön 5:13	4	Kommun
30	Utås, Husum deponi	Utås 1:3	4	Kommun
31	Valhalla deponi	Lönner 2	2	Kommun
32	Överhörnas deponi	Samfällad mark	3	Kommun

Nr	Namn	Fastighet	Klassning	Tillsyn
Nedlagda privata deponier				
1	Bovikstippen avfallsupplag, Husums fabriker	Erik Larstorpet 1:6	ej inventerad	Länsstyrelse
2	Dombäckscentralen	Dombäck 1:477	ej inventerad	Länsstyrelse/ kommun
3	Domsjö-dal deponi	DOMSJÖ 4:74, 4:84, Själevads- Dal 1:1	ej inventerad	Kommun
4	Genetippen	Gene 3:1	ej inventerad	Länsstyrelse
5	Herrgårdstippen	Bredånger 2:74	1	Länsstyrelse
6	Mellansels deponi	Mellansel 2:17, 2:18	ej inventerad	Kommun
7	Näske barktipp	Bredånger 3:3, 3:4, 3:22	ej inventerad	Kommun
8	Svedje avfallsupplag; Domsjö fabriker	Svedje 4:11	ej inventerad	Länsstyrelse
9	Travtippen Själevad	Själevads Prästbord 1:103	ej inventerad	Länsstyrelse

Nationella, regionala och kommunala miljömål

Nationella, regionala och kommunala miljömål

Bilagan omfattar de nationella, regionala och kommunala miljömål som identifierats och som varit vägledande vid framtagande av nya lokala mål till avfallsplanen.

Nationella mål

De nationella målen som berör avfall består av miljö kvalitetsmålen, nationella avfallsplanen och EU:s avfallshierarki.

Miljö kvalitetsmål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och tjugofyra etappmål. (kolla på miljömålsportalen) Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och innebär att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

1. Frisk luft
2. Grundvatten av god kvalitet
3. Levande sjöar och vattendrag
4. Myllrande våtmarker
5. Hav i balans samt levande kust och skärgård
6. Ingen övergödning
7. Bara naturlig försurning
8. Levande skogar
9. Ett rikt odlingslandskap
10. Storslagen fjällmiljö
11. God bebyggd miljö
12. Giftfri miljö
13. Säker strålmiljö
14. Skyddande ozonskikt
15. Begränsad klimatpåverkan
16. Ett rikt växt- och djurliv

Miljö påverkan från avfallshanteringen berör främst följande miljö kvalitetsmål;

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Frisk luft

Etappmål

Etappmålen har beslutats av regeringen och de ska tydliggöra de samhällsförändringar som är nödvändiga för att vi ska nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. De etappmål som berörs främst i avfallsplanen är;

Etappmålet för God bebyggd miljö;

- *Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. ” Insatser ska vidtas så att senast år 2018 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.”*

Etappmålet för Begränsad klimatpåverkan;

- *Utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 och gäller för de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.*

Nationell avfallsplan

Sveriges avfallsplan fastställdes av Naturvårdsverket maj 2012 och innehåller mål och åtgärder för fem prioriterade områden. Planen innehåller också exempel på vad vi behöver göra för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och EU:s avfallshierarki. Prioriterade områden:

- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan

EU:s avfallshierarki

EU:s avfallsdirektiv anger ramarna för hur avfallshanteringen ska bedrivas och varje EU-land har sin avfallslagstiftning baserad på detta direktiv.

- Förebygga uppkomst av avfall
- Återanvända
- Återvinna material
- Återvinna energi
- Deponering

Regionala mål

Länsstyrelsen har som uppgift att samordna och följa upp det regionala arbetet för att nå miljökvalitetsmålen. Länsstyrelsen Västernorrland beslutade den 1 juni 2015 att anta generationsmålet och de nationella miljökvalitetsmålen med tillhörande preciseringar samt de av regeringen hittills beslutade etappmål. Eventuellt tillkommande etappmål och preciseringar som beslutas på nationell nivå kommer per automatik att även gälla för Västernorrlands län. Undantag gör för miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö som inte berör länet.

Lokala mål

De lokala målen som berör avfall finns i kommunens Miljö- och energistrategi, kommunkoncernens övergripande mål samt nyckeltal hos Sveriges Ekokommuner.

Miljö- och energistrategi för Örnsköldsviks kommun

Miljö- och energistrategin antogs av kommunfullmäktige i december 2010. Strategin innehåller lokala miljömål med mål år 2014 och 2020. Strategin är indelad i sju olika fokusområden med olika teman. De fokusområden med tillhörande övergripande mål och detaljerade mål som är kopplade till avfallsplanen är;

Kretslopp

Vår miljö är fri från gifter som hotar människors hälsa och den biologiska mångfalden. Vi använder våra naturresurser på ett uthålligt sätt. Förorenade områden inom kommunen har listats och prioriterats utifrån befintliga kunskaper med förslag till åtgärder.

Bebyggd miljö

Utvecklingen av den bebyggda miljön bidrar till en god livsmiljö för kommunens invånare. En fungerande källsortering finns på samtliga arbetsplatser.

Kommunkoncernens vision och övergripande mål

Den 24 november 2014 antogs av kommunfullmäktige följande övergripande mål som direkt kan kopplas till en hållbar avfalls- och resurshantering.

- Örnsköldsvik ska vara en klimatsmart och hållbar kommun.

Ekokommun

Örnsköldsvik är sedan 2005 en ekokommun. Det innebär att kommunen är medlem i föreningen Sveriges Ekokommuner – eller Sekom som den också kallas. Föreningen är en frivillig samarbetsorganisation för kommuner, landsting och regioner som arbetar med frågor som rör hållbar utveckling, med fokus på ekologi. Föreningens värdegrund är att främja utvecklingen mot ett mera kretsloppsanpassat samhälle byggt på en ekologisk grundsyn där kommunmedborgarna ges möjlighet att uppnå en höglivskvalitet och god hälsa.

För att följa utvecklingen finns tolv stycken nyckeltal i syfte att följa utvecklingen – om den går mot ett hållbart samhälle.

Det nyckeltal som berör hushållens avfallshantering anger total mängd hushållsavfall i kg per invånare och år. Syftet är att visa på hushållens resursutnyttjande och konsumtionsmönster. Nyckeltalet innefattar kärll- och säckavfall, grovavfall och de vanligaste fraktionerna som återvinns enligt producentansvar.

Utökat kommunalt avfallsansvar

Regeringen beslutade i maj 2015 att kommunerna får utökat ansvar för insamling av hushållsavfall så att det inkluderar även förpackningar och returpapper. En viktig utgångspunkt för regeringen är att förenkla för hushållen att lämna ifrån sig sitt förpackningsavfall och returpapper vilket bör leda till en hög grad av materialåtervinning.

En särskild utredare är tillsatt som ska ge förslag på hur avfallet ska överlämnas till producenterna, som ska ha ett fortsatt producentansvar, och hur producenterna ska ersätta kommunerna för insamlingen. Utredaren ska även föreslå hur en effektiv tillsyn över insamlingen och återvinningen kan möjliggöras, undersöka vilka konsekvenser som ett förändrat ansvar får för de berörda aktörerna i samhället i stort, och lämna författningsförslag som lägger fast regelverk för den valda lösningen.

Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun

Utgör kommunens renhållningsordning
(avfallsplan och renhållningsföreskrifter) enligt
15 kap, 11 § MB

Antagen av kommunfullmäktige 2016

Antagen av: Kommunfullmäktige § 268 2016-12-19	Dokumentnamn: Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun	Ärendebeteckning: Kst/2012:572 Revidering av avfallsplan för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig: Avdelningschef Tillväxtavdelningen	Publiceras: www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Avfallsplan 2010 – 2015, (kf § 137/2014) och Föreskrifter om avfallshantering för Örnsköldsviks kommun, (kf § 137/2014)	Revideras: Avfallsplan senast 4 år efter antagande Renhållningsföreskrifter efter behov	Utvärderas: Inför revidering
Relaterade dokument: Policy för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Strategi för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Uppföljning av avfallsplan 2010 – 2016 (bilaga till riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun) Instruktioner – uppföljning av riktlinjer och åtgärder (bilaga till riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun) Miljökonsekvensbeskrivning (bilaga till riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun) Konsekvenser av avfallsplanen (bilaga till riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun)		
Målgrupp: Kommunkoncern		

Bakgrund

Varje kommun är enligt miljöbalken skyldig att upprätta en renhållningsordning med avfallsplan och lokala renhållningsföreskrifter för avfallshanteringen. I avfallsförordningen SFS 2011:927 regleras vad avfallsplanen ska omfatta. Det finns även föreskrifter från Naturvårdsverket att följa.

Enligt avfallsförordningen ska uppgifterna i avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Nuvarande avfallsplan för Örnsköldsviks kommun gäller fram till och med december 2016. Den nya renhållningsordningen föreslås gälla under perioden 1 januari 2017 till och med sista december 2020.

Riktlinjerna (målen) i denna avfallsplan utgår från målen i den tidigare avfallsplanen. Vissa mål har bedömts inte vara aktuella längre och vissa mål fortsätter i sina intentioner in i denna avfallsplan. Utfallet av arbetet med den tidigare avfallsplanen finns beskrivet i bilagan ”Uppföljning av avfallsplan 2010-2016”.

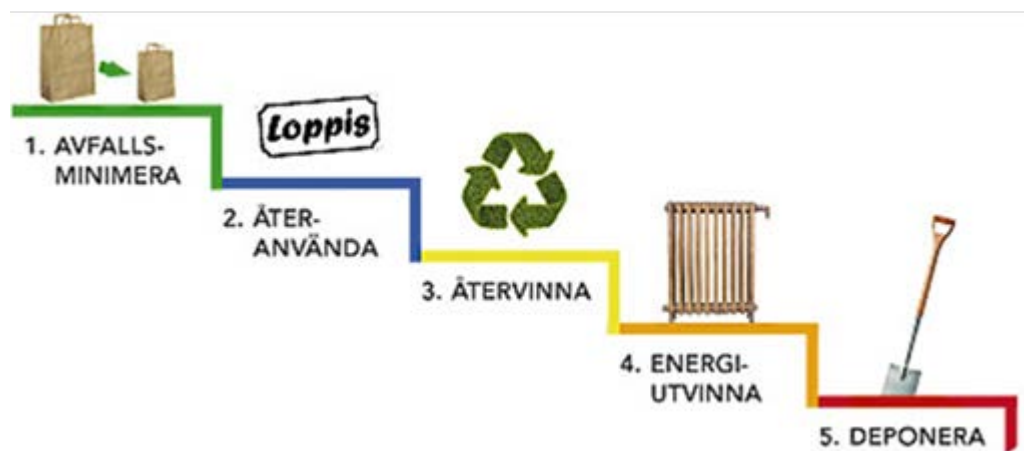
Syfte och mål

Enligt Miljöbalken ska kommunfullmäktige anta den kommunala renhållningsordningen, dvs. avfallsplan och renhållningsföreskrifter. Med de lagkrav på innehåll i en avfallsplan ska denna policy ses som kommunens renhållningsordning tillsammans med de relaterade dokumenten strategi för avfallshantering och riktlinjer för avfallshantering för Örnsköldsviks kommun. Med utgångspunkt från 15 kap, 12 § Miljöbalken ska därför samtliga tre dokument antas av kommunfullmäktige.

Riktlinjerna är ett av tre dokument som är styrande för kommunkoncernen i arbetet med avfallshantering. Riktlinjerna är styrande för organisationens operativa arbete då de utgör en bruttolista över de riktlinjer (mål) och åtgärder som kommunen avser att arbeta med. Åtgärder presenteras i direkt anslutning till den riktlinje som har den starkaste kopplingen. Vissa åtgärder gynnar fler än en riktlinje men har endast kopplats till en. Ansvarig aktör för respektive riktlinje och åtgärd redovisas i bilagan ”Instruktion – uppföljning av riktlinjer och åtgärder”.

Riktlinjer

Riktlinjerna är redovisade enligt avfallshierarkin och dess olika nivåer.

Figur 1: Enligt avfallshierarkin är det mest resurseffektiva målet att minimera att avfall uppstår. Därefter återanvända produkter så långt det är möjligt och därefter återvinna material.

Avfallsminimera

Strategi Avfallsmängderna ska minska

Riktlinjer Mängden hushållsavfall (exkl. slam) per person och år ska minska med 23 kg (5 %) till 2020 (jmf 2015).

- Miljönärvänlig märkning av interna och externa verksamheter. (2017)

Mängderna i "gröna tunnan" från kommunala verksamheter och bolag ska 2020 vara 40 % lägre (jmf 2015).

- Alla anställda i kommunala förvaltningar och bolag ska senast 2020 ha fått information om avfallshantering och källsortering.
- Ett anpassat utbildningspaket (i likhet med Avfall Sveriges) tas fram under 2018

Kommunen ska aktivt jobba för att minska nedskräpning och öka källsortering i offentlig miljö. Mängden avfall till förbränning inom den offentliga miljön som sköts av kommunen ska minska med 15 % till 2020.

- Inventera anläggningar där det skall finnas välordnade system för källsortering. Ex. Friluftscentralen, Fjälludden, Malmön, Huggsjöstugan, Hörsjön
- Införa källsortering baserad på utredning vid inventerade friluftsområden.
- Kommunen skall aktivt jobba för att arrangera skräpplockardagar, skärgårdsstädning, vägstädning etc. i samverkan med föreningar, skolor m.fl. Senast 2019 ska en årlig "skärgårdsstädardag" vara införd, där båtclubbarna (minst fem stycken) gemensamt hjälps åt att städa stränder i skärgården

- *Förbättra informationen på hemsidan och vid anläggningarna.*
- *Strategi för en enhetlig källsortering i offentlig miljö finns utarbetad senast 2018.*

2020 ska 50 % av kommunens fritidsbåtar¹ ha lämnat latrin vid någon av de befintliga latrintömningsanläggningarna som finns i skärgården.

- *Informationsinsatser till båtclubbarna samt på hemsidan, sociala medier, foldrar och vid hamnarna.*
- *Årlig träff med båtclubbarna och hamnägare med information och uppföljning.*

Genomsnittliga mängden matavfall per elev ska till 2020 minska med 5 % (jmf med medel för 2014 och 2015).

Återanvända

Strategi Underlätta återanvändning

Riktlinjer Det ska senast 2018 vara möjligt att lämna möbler till återanvändning på återvinningscentralerna i Björna, Bjästa, Husum och Bredbyn.

Andelen kommunmedborgare som uppger att de köper och säljer begagnat ska överstiga 20 % år 2020.

Kommunkoncernen ökar sin återanvändning.

- *Ta fram och sprida information kring hur logistiken bör vara kring avyttrande och införskaffande av ex. möbler inom organisationen (2017).*

Utreda möjliga avsättningsvägar och dess varaktighet samt eventuella åtgärder för att mottagaren ska kunna nyttja askorna.

Återvinna

Strategi Utvecklad och förankrad källsortering

Riktlinjer År 2019 ska mängden förpackningar och tidningar i grönt kärl vara mindre än 1,0 kg/hushåll och vecka vid plockanalys.

- *Kommunen ska verka för att påverka antal och utformning av ÅVS via samråd med FTI*
- *Förutsättningar för och konsekvenser av en ev. utökad fastighetsnära insamling för kommunens hushåll skall utredas senast 2019.*

---

¹ Fritidsbåtar med tank och har funktionen att kunna tömma latrin.

Senast 2020 ska mängden farligt avfall (kemiskt + elavfall) i grönt kärl vara $\leq 0,01$ kg/hushåll och vecka vid plockanalys.

- *Senast 2019 ska det finnas ett kompletterande system för insamling av smått elavfall på 3 platser i kommunen.*

Senast 2020 ska minst 40 % av matavfallet sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och energi tas tillvara.

- *Översyn av vikttaxa år 2019*
- *Miljö- och hälsoenheten ska senast 2018 säkerställa att tillsyn av avfallshantering hos livsmedelsverksamheter inkluderas i tillsynsplanen.*
- *Miljö- och hälsoenheten tar senast 2018 fram informationsmaterial om källsortering till livsmedelshanterare och deras fastighetsägare.*

Källsortering (förpackningar, tidningar, FA och matavfall) ska vara infört i alla kommunala förvaltningar och bolag senast år 2020.

- *Förutsättningarna för att förvaltningarna ska kunna uppnå målet ska utredas tillsammans med verksamheterna (senast 2017).*

År 2019 har 60 % av de boende i kommunala bostäder tillgång till matavfallsinsamling.

- *Utredning av förutsättningarna för införande av matavfallsinsamling inom kommunala bostäder. (senast 2017).*

Energi utvinna

Strategi   Effektivt nyttjande av energi i material som (ännu) inte lämpar sig för källsortering

Riktlinjer

I Örnsköldsviks kommun finns möjlighet att i Hörneborgs kraftvärmeverk energi utvinna rent returträ. Övik Energi har både tillstånd och kapacitet att elda denna fraktion. Rent returträ får dock inte innehålla spik, målarfärg mm.

Miva har i dagsläget ingen fraktion ”rent trä” som kan energi utvinnas lokalt då det inte går att garantera att träfraktionen bara innehåller rent trä d.v.s. ingen spik eller målarfärg. Därför transporterar renhållarens avtalsparter dessa fraktioner till anläggningar godkända för respektive fraktion.

I denna avfallsplan har inga riktlinjer för energiåtervinning föreslagits.

Deponera

Strategi Långsiktigt säkert omhändertagande för det som inte kan återföras till kretsloppet.

Riktlinjer Alla nedlagda deponier (kommunala och privata²) ska 2020 vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov.

- *Tidplan för genomförande av föreslagna åtgärder för nedlagda kommunala deponier tas fram under 2020.*
- *Nedlagda privata deponier ska vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov senast 2020.*

Konsekvenser

Miljöbedömning av mål och åtgärder

Enligt bestämmelser i miljöbalken (1998:808, kap 6) samt tillhörande föreskrifter från Naturvårdsverket (NFS 2006:6) ska en miljöbedömning avfallsplanen göras om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Under arbetet med avfallsplanen har avfallshanteringens miljöpåverkan varit en viktig del när förslag till mål och åtgärder har tagits fram. De lokala mål som angetts i avfallsplanen har till största delen koncentrerats kring de översta tre trappstegen i avfallshierarkin. Detta för att få en rörelse i rätt riktning i avfallshierarkin. Målen syftar till en minskning av mängden avfall, att återanvändning och materialåtervinning ska öka. Vikten av att hushållens kunskap om hur man bör hantera avfallet ska öka är också tydlig i planens inriktning av de övergripande målen.

Farligt avfall och särskilt elektronikavfall ska bli enklare att hantera rätt för avfalls-lämnarna, denna service ska utökas. Fortsatt arbete med att utreda och inventera nedlagda deponier ingår i denna plan som den tidigare.

Bedömning betydande miljöpåverkan

Enligt behovsbedömningen antas genomförandet av den nya avfallsplanen kunna medföra betydande miljöpåverkan. Skälet till ställningstagandet är att planen anger förutsättningar för tillstånd för sådan verksamhet som anges i bilaga 3 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivning och som är en förutsättning för planens genomförande.

Inom ramen för en miljöbedömning ska en miljökonsekvensbeskrivning upprättas med syfte att identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra. Bedömningen om betydande miljöpåverkan samt avgränsning och innehåll i miljökonsekvensbeskrivning har stämts av genom samråd med Länsstyrelsen. Miljöbedömningen av avfallsplanen redovisas i bilagan ”Miljökonsekvensbeskrivning”.

---

² Under kommunal tillsyn.

Miljökonsekvenserna av avfallsplanens mål och åtgärder sammanfattas enligt följande:

Positiv miljöpåverkan bedöms uppstå främst till följd av åtgärder för att få hushållen att källsortera mera, utökade möjligheter till inlämning av smått elavfall och grovt avfall, åtgärder mot nedskräpning samt minskat matsvinn och utökad matavfallsinsamling.

Effekterna av en förbättrad källsortering är en ökad mängd material som återvinns, vilket minskar behovet av nyproduktion och resursanvändning. Mindre mängder avfall som transporteras till förbränning i stället för återvinning minskar ”onödigt transportarbete med minskad klimat- och luftkvalité påverkan. De planerade fasta återvinningscentralerna minskar behovet av tunga transporter. En ökad insamling av elavfall (farligt avfall) minskar risken för spridning av farliga ämnen som kan påverka människors hälsa och miljö på både kort och lång sikt.

Målarbetet med att minska matsvinnet och öka andelen insamlat matavfall ger en dubbel effekt. Genom att minska matsvinnet minskar belastning på miljön vid produktionen av livsmedlen genom minskat behov av resurser och energi. Genom ökad matavfallsinsamling går mer avfall till biogasproduktion som kan ersätta fossila fordonsbränslen vilket gynnar både en minskad klimatpåverkan och luftkvaliteten och därmed också människors hälsa.

Negativ miljöpåverkan bedöms uppstå främst till följd av avfallsanläggningarna. Åtgärder som syftar till att förbättra insamlingen av ex. smått elavfall ger ett transportbehov från insamlingsställena men på sikt är förhoppningen att avfallsmängderna ska minska och därmed också transportbehovet

Miljöeffekter som kan antas uppstå bedöms främst vara ökade utsläpp från transporter och därmed ökade utsläpp till luft av bland annat växthusgaser och partiklar. Påverkan på luftkvaliteten från avfallsbaserade transporter är dock en liten del av det totala transportarbetet i samhället.

Sammantaget bedöms de positiva miljökonsekvenserna överstiga de negativa.

Ekonomi och personal

Implementeringen av denna avfallsplan får vissa konsekvenser för både organisationens ekonomi samt personal. Mål och åtgärder ska införlivas i respektive verksamhet och därmed också budgetberedning. De flesta mål och åtgärder ligger dock inom ramen för ordinarie verksamhet, se bilagan ”Konsekvenser av avfallsplanen”.

Utökad tillgänglighet till latrintömningsanläggning i skärgården, utökade möjligheter till insamling av smått elavfall, aktivt verka mot nedskräpning och utökade möjligheter till källsortering i offentlig miljö samt en webbaserad film för utbildning av personal inom organisationen är dock kostnadskrävande åtgärder.

Införande av en utökad källsortering i samtliga kommunala förvaltningar och bolag kommer att kräva en del personella resurser från framförallt Konsult- och serviceförvaltningen. Åtgärden att informera alla anställda i förvaltningar och bolag kräver en organisationsövergripande uppslutning för att kunna genomföras. Arbetet med nedlagda deponier kommer att från tillsynsmyndigheten kräva både personella resurser rörande privata som kommunala deponier. För kommunledningsförvaltningen kommer arbetet med deponierna att kräva både personella resurser som ökad budget för åtgärdsarbetet och kontrollprogram.

För att kunna uppnå målen krävs också utökad kommunikation och information. Att regelbundet följa upp planen kräver en del personella resurser men detta ger också en kommunikation och en god informationsmöjlighet till anställda och medborgare. Genom att använda Stratsys minimeras arbetsinsatsen för uppföljning varför detta rekommenderas.

Ansvar och uppföljning

För att nå målen i denna avfallsplan krävs att åtgärder vidtas av kommunala nämnder och bolag, privata aktörer samt av medborgare i kommunen. För kommunala bolag och nämnder innebär en avfallsplan styrande mål och åtgärder som ska arbetas in i organisationens mål- och resursplaner samt verksamhetsplaner. Utförda åtgärder som syftar till att nå målen ska därmed följas upp i ordinarie verksamhetsuppföljning.

Ansvarig aktör för mål och åtgärder, uppföljningsfrekvens och hur uppföljning av mål och åtgärder ska ske anges i bilagan ”Instruktioner – uppföljning av riktlinjer och åtgärder”.

Årligen

Kommunledningsförvaltningen ansvarar för samordning och uppföljning av avfallsplanen. Berörda nämnder och bolag ska årligen senast den 30 april redovisa vidtagna åtgärder enligt denna plan till kommunledningsförvaltningen. Vidtagna åtgärder och resultat som uppnåtts sammanställs av kommunledningsförvaltningen och redovisas årligen i juni till kommunstyrelsen.

Revidering

Policy, strategi och riktlinjer gäller i fyra år eller till dess ett behov finns av revidering enligt lagkrav. En fördjupad uppföljning sker vid planperiodens slut. Då utreds om avfallsplanens mål fortfarande är aktuella samt om de är kompatibla i relation till t.ex. ny lagstiftning, ny nationell avfallsplan och andra statliga riktlinjer samt till aktuella lokala behov, erfarenheter och ambitioner.

Det av regeringen föreslagna utökade kommunala ansvaret för insamling av förpackningar enligt producentansvaret kommer att förändra avfallsarbetet för många olika aktörer. Enligt Avfallsförordningens 80 § ska uppgifterna i avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Under de närmaste åren kommer berörda inom organisationen att analysera hur detta ansvar kommer att påverka kommunalt avfallsansvar inför nästa avfallsplan. Beroende på hur ansvaret föreslås ska fungera så tar kommunstyrelsen ställning till behovet av en mer grundlig översyn av avfallsplanen innan föreslagen planperiods slut.

Samrådsredogörelse

(utgör del av kommunens
renhållningsordning enligt 15 kap
11 § MB)

Antagen av kommunfullmäktige

Antagen av: Kommunfullmäktige § 268 2016-12-19	Dokumentnamn: Samrådsredogörelse	Ärendebeteckning: Kst/2012:572 Revidering av avfallsplan för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig: Avdelningschef Tillväxtavdelningen	Publiceras: www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Avfallsplan 2010 – 2015, (kf § 137/2014) och Föreskrifter om avfallshantering för Örnsköldsviks kommun, (kf § 137/2014)	Revideras: Avfallsplan senast 4 år efter antagande Renhållningsföreskrifter efter behov	Utvärderas: Inför revidering
Relaterade dokument: Policy för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Strategi för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun		
Målgrupp: Kommunkoncern		

Hur samrådet genomförts

Samrådsförfarandet för denna renhållningsordning består av samrådsprocesser under olika tidpunkter i processen samt till olika målgrupper. Nedan sammanfattas de olika samråden för att därefter sammanfatta respektive yttrande tillsammans med kommentarer från kommunledningsförvaltningen.

Tidigt samråd

Enligt Miljöbalkens 6 kapitel ska en kommun som upprättar en plan som krävs i lag även göra en miljöbedömning av planen om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Kommunen har tillsammans med länsstyrelsen Västernorrland genom ett tidigt samråd gjort bedömningen att genomförande av den nya avfallsplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Skälet till ställningstagandet är att planen anger förutsättningar för tillstånd för sådan verksamhet som anges i bilaga 3 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivning och som är en förutsättning för planens genomförande.

Genom att avfallsplanen bedöms medföra en betydande miljöpåverkan ska också en miljökonsekvensbeskrivning upprättas med syfte att identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra. Bedömningen om avgränsning och innehåll i miljökonsekvensbeskrivningen har stämts av genom samråd med Länsstyrelsen.

Miljökonsekvenser

En kommunal avfallsplan tillhör de angivna planformerna som ska miljöbedömas. Genom de faktorer som påverkar människors hälsa och miljön så anses implementeringen av avfallsplanens intentioner medföra betydande miljöpåverkan. Detta innebär att en detaljerad miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska tas fram.

De faktorer som påverkar människors hälsa och miljön mest genom avfallshanteringen är i första hand de behandlingsanläggningar som är en del av infrastrukturen kring avfallshanteringen. Miljöpåverkan från anläggningarna handlar generellt sett om utsläpp till luft, mark, vatten och påverkan genom buller och i vissa fall lukt och nedskräpning. Övriga faktorer som påverkar är transporter, farligt avfall och deponier. Ju mer avfall vi får och källsorterar desto mer transporter blir det med påverkan på klimat och luftkvalitet och människors hälsa. När det gäller farligt avfall så är det viktigt att detta omhändertas på rätt sätt och att framförallt att de lämnas in för att minska risken för spridning av farliga ämnen. Deponier, både kommunala och privata, riskerar att sprida farliga ämnen till mark, vatten och luft som därefter kan riskera människors hälsa och miljön.

Redovisade miljöaspekter

Med utgångspunkt från ovan redovisade faktorer som ger en miljöpåverkan genom avfallshanteringen bedömer kommunen sammantaget att genomförandet av avfallsplanens mål

och åtgärder ger en positiv miljöpåverkan på miljöaspekterna människors hälsa, luft och klimatfaktorer.

Offentligt samråd

Avfallsplanen ska enligt Miljöbalkens 15 kap, 13 § samråda på lämpligt sätt och i skälig omfattning med fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Innan förslaget till renhållningsordning antas av kommunfullmäktige, skall den ställas ut till granskning under minst fyra veckor.

6 kap 14 § Miljöbalken anger att miljökonsekvensbeskrivningen samt förslag till avfallsplan ska göras tillgängliga för berörda kommuner, myndigheter och allmänhet.

Genom ett offentligt samråd under perioden 20 maj till och med 17 juni 2016 med utställning av ny renhållningsordning samt miljökonsekvensbeskrivning tillmötesgår kommunen dessa krav.

Samrådshandlingarna skickades ut till 23 externa aktörer samt till samtliga politiska partier. Utöver detta kungjordes utställningen i gängse ordning i den lokala tidningen inför samrådet. Handlingarna fanns under utställningsperioden tillgängliga på Arken biblioteket samt i receptionen i stadshuset Kronan. Förutom detta fanns även handlingarna tillgängliga på kommunens externa och interna webbplats.

Internt samråd

Den kommunala renhållningsordningen (policy, strategi och riktlinjer för avfallshanteringen) kommer att vara ett styrande dokument för den kommunala organisationen när det gäller avfallshanteringen. Ett internt samrådsförfarande har skett parallellt med det offentliga samrådet för att kommunala nämnder och bolag ska kunna lämna synpunkter. Det interna samrådet har skett med kommunala nämnder och bolag enligt nedan under perioden 20 maj till och med 30 september 2016

- Bildningsnämnden
- Kultur- och fritidsnämnden
- Samhällsbyggnadsnämnden
- Omsorgsnämnden
- Humanistiska nämnden
- Kommunstyrelsen
- Örnsköldsviks Airport AB
- Övik Energi AB
- Örnsköldsviks Hamn och Logistik AB
- Öviks Hem AB
- Miljö och Vatten i Örnsköldsvik AB

Beaktande av synpunkter

Miljöbalkens 15 kap anger vidare att inför att renhållningsordningen antas av kommunfullmäktige skall de synpunkter som inkommit beaktas.

Inkomna synpunkter från både det interna som offentliga samrådet har behandlats i projektgrupp och styrgrupp. Ibland har kommentarer återgetts för respektive synpunkt utan något förslag till ändring. De ändringar som föreslås för respektive synpunkt är angivna i kolumnen ”Kommentarer från kommunledningsförvaltningen” men är beslutade av projektets styrgrupp.

Samrådsredogörelse

Nedan har en sammanställning gjorts av de totalt åtta yttranden som inkommit under det offentliga och interna samrådet. Under det offentliga samrådet inkom endast två stycken yttranden vilka var från länsstyrelsen och LRF. Av de nämnder och bolag som ingick i det interna samrådet avstod Bildningsnämnden från att yttra sig. Endast ett bolag – Övik Energi – yttrade sig i ärendet.

Sammanställning av inkomna synpunkter med kommentarer och förslag på ändringar från kommunledningsförvaltningen.

Yttrande	Kommentarer och förslag på ändringar från kommunledningsförvaltningen
1. Länsstyrelsen Västernorrland. Lst bedömer att förslag till ny renhållningsordning medför goda förutsättningar att uppfylla de syften som uppsatts och tydliggjorts i planen. Lst bedömer att den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats renhållningsordningen är av erforderlig omfattning.	-
2. LRFs kommungrupp i Örnsköldsvik. LRF ser positivt på att renhållningsarbetet har stadigt förbättrats i kommunen och det fortsatta arbetet med att förenkla och underlätta en hållbar hantering av avfall för alla medborgare, t.ex. i förslagets ambition kring farligt och elektroniskt avfall. LRF synpunkter; <ul style="list-style-type: none"> • System för inlämning av avfall på Må ses över så att man på ett bättre sätt kan säkerställa att privatpersoner inte åläggs avgift, oberoende fordonstyp. Många av våra medlemmar har tillgång till fordon som med last kan överstiga en totalvikt på 3,5 ton, men som lämnar sorterat avfall som privatperson och får då betala avgift för detta. • Utlämning av kvitto sker vid inlämning av avfall. En tjänst som är ett måste för flera av våra medlemmar för att kvalitetsmärkning och certifieringar inom deras företag ska fortsatt gälla. Därför uppmanar LRF kommunen att man 	<p>Det finns idag problem med att vissa företag inte betalar för sig på återvinningscentralen. Skulle privatpersoner tillåtas att lämna avfall med tungt fordon utan kostnad finns en stor risk att det uppstår samma problematik för tunga fordon, att vissa företag påstår att de lämnar avfall som privatperson. Detta skulle öka kostnaderna för taxekollektivet (privatpersoner). Kommunen ser därför inte möjlighet att erbjuda privatpersoner att lämna med tungt fordon utan kostnad.</p> <p>Företag som lämnar avfall på Mivas mobila återvinningscentraler ska betala för detta och erhåller då kvitto. Detsamma kommer att gälla på de nya fasta ÅVCerna.</p>

<p>vidtar denna enkla åtgärd vid övergången till fasta ÅVC.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LRF pekar på problemet med andras otillåtna deponi och nedskräpning. Som ex. dumpade bilar eller avfall från campingplatser och tillfälliga boenden. Idag äger ingen tydligt ansvar för att hantera denna typ av otillåten nedskräpning, vilket påverkar markägaren. LRF menar att det inom ramarna för en kommunal renhållningsordning bör finnas former för att hantera sådana situationer. Man kan tänka att markägarens ansvar är att anmäla otillåten deponi/nedskräpning men att kommunen bär ansvaret för att vidta åtgärder. • LRF vill också uppmana kommunen att tydligare eftersträva att näringsämnen i slam återförs till marken i största möjliga utsträckning. Det handlar om en hållbar resursanvändning av t.ex. fosfor och även om det utgör en utmaning bör det vara en uttalad ambition för kommunen. Att slammet idag i praktiken deponeras är inte långsiktigt hållbart eller i linje med avfallshierarkin. • Kommunens remissförfarande och utformning av samrådsunderlag upplevs alltför komplicerat och omfattande för att gemene man på ett enkelt sätt ska kunna ta till sig innehållet. 	<p>I 4 § lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning, framgår att kommunen har ansvar att städa på platser som skräpas ner där allmänheten kan färdas fritt. I Örnsköldsviks Kommun går det till så att kommuninvånarna meddelar miljö- och hälsoenheten om den nedskräpade platsen. Enheten gör oftast tillsyn på platsen. I första hand försöker enheten att hitta vem som har skräpat ner men går inte det beställs städning om det finns behov av det. Den utförs av trafik- och parkavdelningen och betalas av bygg- och miljöavdelningen.</p> <p>Inom Miva pågår just nu (2016) ett projekt som tittar på övergripande hantering av slam inom bolaget. Här kommer kontakt tas med aktörer inom olika branscher för att se var det kan tänkas finnas intresse av att ta emot det slam som uppkommer inom Mivas verksamheter.</p> <p>En kommunal renhållningsordning är ett lagkrav med tydliga angivelser om innehåll, vilket gör materialet omfattande. Det är även lagkrav på att en miljöbedömning ska göras vilket i detta fall har gett kravet på att en detaljerad miljökonsekvensbeskrivning ska inkluderas. Samrådsprocessen är även den tydligt reglerad och kommunen har genom samrådet uppfyllt de lagkrav som är aktuella genom utställelse av en komplett renhållningsordning.</p>
<p>3. Bildningsnämnden. Renhållningsordningen påverkar förvaltningens verksamhet i liten utsträckning och nämnden avstår därför från att yttra sig</p>	<p>-</p>
<p>4. Humanistiska nämnden. De huvudsakliga synpunkterna i välfärdsförvaltningens förslag till yttrande är detta;</p> <p>Samsyn och samverkan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avsaknad av ett mätbart övergripande mål • Det saknas en beskrivning av hur arbetet kommer organiseras framåt 	<p>Förslag: Befintligt stycke med rubriken <i>Övergripande mål</i> i strategi för avfallshanteringen föreslås ersättas med nytt stycke rubricerat <i>En effektiv resurshantering</i> enligt bilaga 1 till samrådsredogörelsen. Nytt stycke med rubricering <i>Övergripande mål</i>, enligt bilaga 1, föreslås läggas till i strategin.</p> <p>Förslag: Ansvariga har angetts för mål och åtgärder. Det förekommer synpunkter kring en del åtgärder som får beslutas av fullmäktige vid antagande. Ansvariga får efter</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Viktigt att skapa en samsyn på området inom kommunkoncernen • Valfärdsförvaltningen och bildningsförvaltningen saknade representanter i projektgruppen för arbetet <p>Hållbarhet och sammanhang</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koppling mot övriga hållbarhetsdimensioner saknas • Målet kring kunskapshöjning bör ses över utifrån avgränsning, syfte och innehåll <ul style="list-style-type: none"> • Visa på tydligare koppling mot lokala och nationella mål • Vid utvecklingen av återanvändandet av möbler bör det ske samverkan kring finansieringen <p>Tillgänglighet och tydlighet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Policy/strategi/riktlinjer saknar viss tydlighet som finns i miljökonsekvensbeskrivningen, men som även skulle behöva framkomma i dessa dokument	<p>antagande redovisa arbetet i Stratsys i samband med verksamhetsredovisningen. För att hålla ihop arbetet mellan uppföljningarna föreslås en "avfallsgrupp" träffas några gånger per år. Projektgruppen föreslås vara denna avfallsgrupp.</p> <p>Förslag: Då synpunkter lagts fram från Valfärdsförvaltningen om att de inte fått delta i arbetet och att behov finns för kompetensöverföring rörande verksamhetsavfall så föreslås en representant från Valfärds- men också Bildningsförvaltningen bjudas in till avfallsgruppen. Avfallsgruppen kompletteras på detta sätt och bildar en förvaltningsövergripande grupp inför implementeringen av renhållningsordningen.</p> <p>Genom nytt förslag tillgodoses behovet av samsyn och gemensamt övergripande mål.</p> <p>Noterat. Inför nästa revidering ska detta tas hänsyn till.</p> <p>Projektgruppen har avgränsat projektet enligt förslag.</p> <p>Den föreslagna anpassade utbildningen för anställda inom koncernen är tänkt som en grundutbildning inom avfallshantering/sortering. Den av Valfärdsförvaltningen föreslagna inventeringen av de olika behoven inom organisationen berör verksamhetsavfall. Ansvaret för detta ligger på de verksamheter som även genererar ett verksamhetsavfall, ex. Bildningsförvaltningen (ex. kemikalier) och Valfärdsförvaltningen (ex. stickande föremål samt cytostatika). Det ligger på respektive förvaltning att ta fram information och utbildning kring sitt verksamhetsavfall.</p> <p>Förslag: Avsnittet 4.2 i miljökonsekvensbeskrivning som behandlar miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsmål föreslås kompletteras till policy och strategi i valda delar.</p> <p>Miva och Valfärdsförvaltningen har kommit överens om en fördelning av arbetet kring det utökade samarbetet kring återanvändning av möbler. Bolaget tar kostnaden för containrar medan Valfärdsförvaltningen tar kostnad för driften.</p> <p>Förslag: Styrgruppen föreslår att respektive nämnd och bolag som bedömer att få kostnader utöver ordinarie budget själva lägger in och prioriterar arbetet med mål och åtgärder i sin verksamhet.</p> <p>Dokumenterna policy/strategi och riktlinjer utgör tillsammans en helhet. Genom styrdokumentens olika hierarki har informationen i respektive dokument renodlats till</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Finns verksamhetsspecifika mål som bör ses över • Tillgänglighet av information på olika språk • Tillgänglighetsperspektivet ska användas vid införlivandet av mål som berör det offentliga rummet • Humanistiska nämnden tar del av förslag till ny renhållningsordning för Örnsköldsviks kommun 2017-2020 och avger yttrande till kommunledningsförvaltningen enligt välfärdsförvaltningens förslag daterat 29 augusti 2016 	<p>respektive nivå. Miljökonsekvensbeskrivningen är ett dokument som ska kunna läsas separat och blir en mycket kortfattad och samlad bild av information från alla tre styrdokument. Av den anledningen är de inte helt jämförbara.</p> <p>Förslag: Som komplettering till policy för avfallshantering föreslås stycket Förhållande till andra planer och program läggas till från miljökonsekvensbeskrivningen, under rubrik 2.4.</p> <p>De övergripande målen som föreslagits i det här läget är de ”kundnöjdhets mål” som Miva mäter idag. Mål 17 är harmoniserad med Mivas affärsplan som är beslutad av Mivas styrelse. Mål 16 och 18 är bedömd rimlig förbättringspotential under perioden för avfallsplanen.</p> <p>Humanistiska nämnden belyser att när det gäller förbättringar av information på hemsidan och vid anläggningar är det viktigt att tillgängliggöra detta på exempelvis olika språk, där samhällskommunikatörer kan vara en tillgång för att översättningarna även blir förståeliga. Miva; det finns en översättningsfunktion finns på bolagets hemsida.</p> <p>KLF & KSF; Gruppen nyanlända skulle behöva specificeras, är det nyanlända till kommunen eller nyanlända till Sverige. Om det gäller gruppen asylsökande, hur mycket ansvar bör Migrationsverket ha i frågan, vilket behov finns och vilka åtgärder genomför de redan idag?</p> <p>Förslag: Den som idag har ansvaret för allmän information kring avfallshantering är Miva. Ansvaret för åtgärd 16b - <i>Utreda behov av information kring avfallshantering till nyanlända (senast 2017)</i> föreslås vara Miva och inte KLF som föreslaget inför samråd.</p> <p>Humanistiska nämnden förutsätter att ett tillgänglighetsperspektiv kommer vägas in i exempelvis utformandet och placering av källsorteringskärl i offentliga rum.</p> <p>Förslag: Ett tillgänglighetsperspektiv ska inkluderas i arbetet.</p>
<p>5. Omsorgsnämnden. De huvudsakliga synpunkterna i välfärdsförvaltningens förslag till yttrande är identiska som för humanistiska nämnden, se ovan, förutom punkt fyra under hållbarhet och sammanhang som inte berör omsorgsnämnden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omsorgsnämnden tar del av förslag till ny renhållningsordning för Örnsköldsviks kommun 	<p>Se ovan för Humanistiska nämnden.</p>

<p>2017-2020 och avger yttrande till kommunledningsförvaltningen enligt välfärdsförvaltningens förslag daterat 29 augusti 2016.</p> <p>6. Kultur och fritidsnämnden. Nämnden har svårt att se hur mer omfattande åtgärder, som exempelvis tömningsanläggning för latrin från fritidsbåtar, välordnade system för källsortering och informationsinsatser ska rymmas inom befintlig budget. Bedömningen är att en betydande del av de föreslagna aktiviteterna inte kan komma till stånd utan att nämnden tillförs medel utanför nuvarande budgetram.</p> <ul style="list-style-type: none"> I dagsläget har förvaltningen mycket svårt att kunna avsätta mer resurser till skötsel och underhåll vilket redan på kort sikt kommer att märkas i form av ökat slitage på natur-, kultur- och friluftsområden. Ambitionsnivån är bra i förslaget till ny renhållningsordning men det krävs mer resurser för att klara av det. Kultur- och fritidsnämnden antar ovanstående som sitt yttrande till kommunledningsförvaltningens tillväxtavdelning. Beslutet innebär att nämnden inte tar ställning till de åtgärder där nämnden anges som ansvarig, dessa åtgärder kommer, om renhållningsordningen beslutas enligt förslaget att prioriteras i förhållande till övriga åtgärder inom nämndens ansvarsområde.	<p>Under det interna samrådet har information framkommit som berör föreslagen åtgärd ”Kommunen skall senast 2020 ha tillgodosett att det finns en fjärde kommunal latrintömningsanläggning någonstans i den norra delen av skärgården.”</p> <p>Under utarbetandet av den nya renhållningsordningen har Husums båtklubb byggt en latrintömningsanläggning som de själva ansvarar för. Anläggningen är även tillgänglig för gästande båtar.</p> <p>Förslag: Utifrån att det i dag finns en latrintömningsanläggning i de norra delarna av kommunen föreslår kommunledningsförvaltningen att åtgärden utgår från föreslagen renhållningsordning.</p> <p>Förslag: Styrgruppen föreslår att respektive nämnd och bolag som bedömer att få kostnader utöver ordinarie budget själva lägger in och prioriterar arbetet med mål och åtgärder i sin verksamhet.</p>
<p>7. Samhällsbyggnadsnämnden. Att utveckla system för källsortering av förpackningar, tidningar, farligt avfall och matavfall i och för kommunens fastigheter och verksamheter är en viktig symbolfråga och därför även angelägen. Fungerande system för skolor, olika former av boenden och arbetsplatser kan i hög grad bidra till fortsatt positiv utveckling när det gäller källsortering i samhället i övrigt.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nämnden vill samtidigt peka på att kostnaderna för insamling av avfall kommer att öka i och med att avfallsmängderna ökar. Det är därför av största vikt att satsa på lösningar som innebär att antalet hämtningstillfällen kan begränsas. Det gäller vid insamling både av hushållsavfall och avfall som samlas in i den offentliga miljön. I takt med de ökade besökstalen i ex. skärgården har också behovet av skötsel och underhåll av bland annat renhållningskärl i friluftsområden kraftigt ökat. Samhällsbyggnadsförvaltningen har under den gångna sommaren tyvärr kunnat konstatera att nedskräpningen ökat och behoven av renhållning ger betydande merkostnader för förvaltningen. I dagsläget har förvaltningen mycket svårt att kunna	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>

avsätta mer resurser till skötsel och underhåll, vilket redan på kort sikt kommer att märkas i form av ökat slitage på natur-, kultur- och friluftsområden. Ambitionsnivån är bra i förslaget till ny renhållningsordning men det krävs mer resurser för att klara av det.

- Nämndens beslut innebär att nämnden inte tar ställning till i vilken takt de åtgärder som nämnden enligt förslaget är ansvarig för ska genomföras. De föreslagna insatserna kommer årligen att prioriteras tillsammans med övriga insatser och behov som nämnden har att ansvara för.
- När det gäller förslaget till reviderade renhållningsföreskrifter för Örnsköldsviks kommun så har samhällsbyggnadsförvaltningen ett antal synpunkter på utformningen, de flesta dock av mindre omfattning. Förslagen till förändringar (kursiv stil) är följande:
  - 18 § Hämtning av hushållsavfall sker normalt vid fastighetsgränsen, så nära uppställningsplats för hämtningsfordon som möjligt. Om hämtning vid fastighetsgräns inte är möjlig kan hämtning ske vid annan plats som fastighetsinnehavaren och Miva har kommit överens om. Kommunen, eller den som kommunen har delegerat till, kan anvisa plats inom rimligt gångavstånd. *Kärlet ska placeras så att god trafiksäkerhet uppnås.*
  - 21 § Tömning av slam från slamavskiljare med anslutet WC-avlopp ska ske minst en gång per år för permanentboende. För slamavskiljare utan anslutet WC-avlopp ska tömning ske minst en gång vartannat år. Fritidshus töms vartannat år. (föreslås ta bort)
  - *Tömning av slam från slamavskiljare med anslutet WC-avlopp ska ske minst en gång per år för permanentboende och minst en gång vartannat år för fritidshus.*
  - *Tömning av slam från slamavskiljare utan anslutet WC-avlopp ska ske minst en gång vartannat år för permanentboende och minst en gång vart fjärde år för fritidshus.*
- 22 § Minireningsverk. Nytt stycke föreslås läggas till. *Öar omfattas inte av kommunal tömning av minireningsverk. Undantag: Norra Ulvön.*

Förslag: Styrgruppen föreslår att respektive nämnd och bolag som bedömer att få kostnader utöver ordinarie budget själva lägger in och prioriterar arbetet med mål och åtgärder i sin verksamhet.

Om formulering läggs till så kan en konsekvens bli att boende vid gång- och cykelbanor kan få extra kostnader för dragväg av kärlet. Detta kräver ett politiskt beslut.

Förslag: Ändra enligt förslag.

Miva; Eftersom det rör sig om slamtömning kan vi utföra detta på Norra Ulvön, så undantaget kan vara kvar.
Förslag: Ändra enligt förslag. Utredningsbehovet kring vilka konsekvenserna blir för renhållare, tillsynsmyndighet samt framtida utveckling av skärgården inkluderar slam från minireningsverk.

<ul style="list-style-type: none"> • 24 § Hushållsavfall som utgörs av fosforfiltermaterial. Nytt stycke föreslås läggas till. <i>Öar omfattas inte av kommunal hämtning/tömning av filtermaterial. Undantag: Norra Ulvön</i> • 31 § Befrielse från skyldigheten att lämna hushållsavfall till kommunen för bortforsling och slutligt omhändertagande kan medges om fastighetsinnehavare kan göra detta på ett sätt som är betryggande för människors hälsa och miljön och att det finns särskilda skäl för en sådan dispens. (föreslås ta bort) • 32 § Total befrielse från skyldighet att lämna hushållsavfall till kommunen för bortforsling och slutligt omhändertagande kan medges <i>efter särskild prövning</i> för fastighet, som uppenbart inte kan användas som bostad eller nyttjas på sådant sätt att avfall uppkommer. Detta innebär även befrielse från grundavgiften. • 33 § Utökat intervall för tömning av slamavskiljare, fosforfilter, minireningsverk eller motsvarande funktion kan medges efter särskild prövning. Avloppsanläggningen ska uppfylla gällande funktionskrav, och vara så dimensionerad och belastad att ett längre tömningsintervall kan tillämpas utan att anläggningens funktion äventyras och utan att det blir olägenheter för människors hälsa eller miljön. <i>För permanent bostad med WC kan slamtömning maximalt medges vartannat år, för permanentbostad med BDT-avlopp vart fjärde år och för fritidshus med WC vart fjärde år. För fritidshus med BDT-avlopp medges inget förlängt tömningsintervall.</i> • 35 § Fastighet som erhållit befrielse enligt 32 § kan efter särskild prövning befrias från skyldighet att tömma slamavskiljare. (föreslås ta bort) <i>Fastighet som erhållit befrielse enligt 32 § befrias från skyldighet att tömma eventuell slamavskiljare.</i> • 37 § Det bör tydliggöras vem som beslutar om uppehåll i hämtning av fett från avskiljare, Miva eller samhällsbyggnadsnämnden. (§ 37)	<p>Miva och SBF; Det är hög skyddsnivå som är kravet på avloppsanläggningar på Ulvön. För att uppnå detta finns andra lösningar än fosforfällor, så Miva och SBF ser inte att det behöver vara möjligt med fosforfällor på Norra Ulvön. Miva föreslår att det inte ska vara något undantag för Norra Ulvön, d.v.s. ingen tömning på några öar. Om behoven/förutsättningarna ändras får föreskrifterna revideras.</p> <p>Förslag: Ändra enligt förslag. Utredningsbehovet kring vilka konsekvenserna blir för renhållare, tillsynsmyndighet samt framtida utveckling av skärgården inkluderar slam från minireningsverk.</p> <p>Förslag: Ändra enligt förslag.</p> <p>Förslag: Ändra enligt förslag.</p> <p>Förslag: Ändra enligt förslag</p> <p>Förslag: Ny formulering föreslås. Ändra enligt förslag.</p> <p>Det är samhällsbyggnadsnämnden som beslutar.</p>
--	--

<p>I sorteringsbilagan bör bilar ersättas av begreppet fordon under rubriken Avfall med producentansvar respektive Uttjänta bilar. Under den senare rubriken bör det framgå att fordonen ska lämnas till auktoriserad bildemontering eller till godkänd demonteringsanläggning för den aktuella fordonstypen.</p>	<p>Förslag: Ändra enligt förslag.</p>
<p>8. Övik Energi AB. Bolaget har redovisat synpunkter kring formuleringar under rubriken "Energi utvinna" i strategi- och riktlinjedokumentet.</p> <ul style="list-style-type: none"> I strategin anges att; "De fraktioner som energi utvinns är restavfall/blandat avfall insamlat i grönt kärl samt fraktionerna brännbart, träavfall och största delen av möbler från återvinningscentralerna. Ingen av dessa fraktioner kan i dagsläget energi utvinnas i Hörneborgs kraftvärmeverk." I riktlinjerna anges att "Örnsköldsvik har i dag inte möjlighet att återvinna energi ur avfall då Hörneborgsverket inte har kapacitet och tillstånd till avfallsförbränning. Förbränning av avfall genererat i kommunen sker på annan ort." <p>Bolaget vill tydliggöra att i, tillståndet från Miljödomstolen har bolaget tillstånd till energiutvinning genom att elda biobränslen. Bolaget har i fått verifierat av tillsynsmyndigheten för kraftvärmeverket att man kan elda rent returträ. Träavfallet får inte innehålla organiska halogenföreningar eller tungmetaller till följd av behandling med träskyddsmedel eller till följd av ytbehandling. Träavfall, som inte innehåller spik, målarfärg mm, kan därmed eldas i Hörneborgsverket.</p>	<p>Miva har i dagsläget ingen fraktion "rent trä" som Övik Energi kan utvinna energi ifrån i kraftvärmeverket. Miva har träfraktionerna "träavfall" och "impregnerat trä". Ingen av dessa avfallsfraktioner kan Övik Energi ta emot i kraftvärmeverket enligt det tillstånd som finns. För att ÖE ska kunna ta emot en träfraktion krävs det att Miva kan garantera att träfraktionen bara innehåller rent trä d.v.s. ingen spik eller målarfärg.</p> <p>Förslag: Renhållningsordningen ändras enligt bolagets egen beskrivning.</p>
<p>Kommunledningsförvaltningen och konsult- och serviceförvaltningen. KLF ser ett generellt behov av att förtydligande av ansvarsfördelning mellan kommun, Miljö och Vatten AB (Miva) och andra statliga myndigheter för insatsen, målgrupp för insatsen och vilka insatser som genomförs idag.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mål 1a: Miljövänlig märkning av interna och externa verksamheter (2017). Här bör det utredas vilken av verksamheterna som ska bära ansvar för att informera om möjligheten att diplomera sig som Miljövänlig. <i>Miva eller konsult- och serviceförvaltningen är alternativa verksamheter för detta.</i> Mål 2a: alla anställda i kommunala förvaltningar ska senast 2020 ha fått information om avfallshantering och källsortering 	<p>Förslag på ansvariga är Miva och KLF. Genom att Miva redan idag informerar om samt har bästa kännedom om Miljönärvänlig märkning så är de också bäst lämpade att ansvara för åtgärden.</p> <p>Förslag: Miva ansvarar.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Mål 2b: ett anpassat utbildningspaket tas fram under 2018. <i>Mål 2a och 2b är föreslagna åtgärder till mål 2 som har som ambition att kommunkoncernen ska bli bättre på att källsortera och som riktar sig till anställda på Örnsköldsviks kommun. Även om många anställda redan har fått informationen i och med att kärll för återvinning placerats ut bör kommunikationsmaterial och utbildningspaket tas fram av kommunikationsavdelningen.</i> • Mål 8a: Ta fram och sprida information kring hur logistiken bör vara kring avyttrande och införskaffande av exempelvis möbler inom organisationen. <i>Detta bör vara en fråga för konsult- och serviceförvaltningen.</i> • Om det är många informationsinsatser som ska genomföras kan det vara en bra idé att komprimera detta för att få en sammanhållning i informationen. • KLF ska ansvara för samordning och årlig uppföljning av avfallsplanen och därför får tillväxtavdelningen, som är ägare till avfallsplanen och sammanhållande i arbetet med uppföljning, tillsammans med systemförvaltaren för Stratsys se över möjligheter till uppföljning i systemet. • Mål 15: att nedlagda deponier ska vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov 2020. <i>Miva uppdrogs 2012 att göra en nulägesanalys (inventering) av de nedlagda deponierna med kommunalt ansvar som finns i kommunen samt att ge förslag på åtgärder för att få dem avslutade och godkända av samhällsbyggnadsförvaltningen. Denna inventering presenterades 2013 men har inte bemötts skriftligt av tillsynsmyndigheten (samhällsbyggnadsförvaltningen). Det är därmed inte klarlagt om de från Miva föreslagna åtgärderna räcker och därmed om mål 15 är uppfyllt eller om ytterligare utredning krävs för varje enskild deponi.</i> • Mål 15a: en tidplan för genomförande av föreslagna åtgärder för nedlagda kommunala deponier tar fram under 2020. <i>När varje enskild deponi är utredd kan tidplan för genomförande av åtgärder tas fram. När tidplanen är fastställd och åtgärds- och kontrollprogram är framtagna ska de 28 deponierna avslutas. Kostnaden för kontrollprogram för de fyra redan avslutade deponierna är totalt cirka 6000 kr/år, alltså kan kontrollprogram för de 28 deponierna uppskattningsvis beräknas kosta cirka 50 000 kr/år.</i>	<p>Förslag till ansvarig idag är KLF. Genom KLF och KSF yttrande antar förvaltningen ansvaret för åtgärden. Förslag: KLF ansvarar.</p> <p>Förslag: KSF ansvarar.</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>
---	--

Kostnaden för avslut av de 4 deponierna som avslutades 2001 skiljer sig markant, den billigaste kostade 90 000 kr och den dyraste 700 000 kr att avsluta, vilket visar på svårigheten att uppskatta kostnaden för att avsluta de återstående 28 deponierna.

Det finns ett krav på innehåll i en avfallsplan om att det ska arbetas med (utredas, riskbedöma och vidta åtgärder) de nedlagda kommunala deponierna. Detta har inte gjorts under förra avfallsplanen vilket innebär att frågan (behovet) har skjutits över till kommande avfallsplan. Arbetet med deponierna kommer att kräva stora resurser, personal och pengar. Området berör både miljöfrågor och rena mark-/avtalsfrågor.

Kring mål 15 och 15a behövs ett förtydligande om:

- vilka insatser som redan är genomförda och vilka som återstår
- vilken avdelning inom KLF som ska ta kostnader och vara ansvarig
- vem som ska genomföra arbetet.

Under 2014 års revidering av renhållningsföreskrifterna lades ett undantag in i renhållningsföreskrifterna från att hämta latrinslam på platser som inte kan nå via farbar väg, exempelvis fastigheter på öar.

- Om ett undantag kvarstår efter revideringen kan detta tänkas påverka den framtida utvecklingen av öarna. Det behövs en plan för en långsiktig hantering av behovet av omhändertagande av avfallet i skärgården.

Styrgruppen var enig om att det finns ett utredningsbehov kring vilka konsekvenserna blir med och utan undantag i skärgården för renhållare, tillsynsmyndighet samt fortsatt utveckling av skärgården.

Förslag: Be fullmäktige att anta renhållningsordning för att arbetet med mål och åtgärder ska kunna påbörjas. För att ta utredningsbehovet vidare även utforma förslag till beslut om att fullmäktige ger i uppdrag att med utgångspunkt från arbetet med framtida VA-plan redovisa konsekvenserna enligt ovan.

Bilaga 1 – tillhör samrådsredogörelsen

Övergripande mål (Befintligt stycke i strategin – tas bort)

Drygt hälften av hushållsavfallet i Sverige behandlas genom energiutvinning. Mer skulle dock kunna sorteras ut till återanvändning eller återvinning. Enligt EU:s avfallshierarki ska återanvändning prioriteras efter minimering. I tredje hand prioriteras återvinning och därefter energiutvinning. Det finns bl.a. ett nationellt etappmål för återvinning av matavfall.

Planens övergripande mål verkar mot alla mål under respektive trappsteg. De övergripande målen är;

- Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med informationen gällande avfallshanteringen vara ≥ 80 %
- Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med avfallshanteringen i kommunen vara ≥ 85 %
- Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med lämningsmöjligheter för farligt avfall (inklusive elavfall) i kommunen vara ≥ 85 %

Förslag: Styckena ”En effektiv resurshantering” och ”Övergripande mål” kompletteras till strategin

En effektiv resurshantering

Drygt hälften av hushållsavfallet i Sverige behandlas genom energiutvinning. Mer skulle dock kunna sorteras ut till återanvändning eller återvinning. Enligt EU:s avfallshierarki ska återanvändning prioriteras efter minimering. I tredje hand prioriteras återvinning och därefter energiutvinning. Det finns bl.a. ett nationellt etappmål för återvinning av matavfall.

Avfallsplanens policy är att verka för en hållbar och effektivare resurshantering genom att föreslagna mål och åtgärder ska ge en ”rörelse uppåt” i avfallstrappan. Vi ska där det är möjligt återanvända framför att återvinna och allra helst minimera mängden avfall. För att möjliggöra för en enkel och därmed effektivare avfallshantering är det viktigt att kunderna, det vill säga alla som får avfall känner att det är ”lätt att göra rätt”.

En påföljande viktig del är hur avfallshanteringen uppfattas av användarna och därför har renhållaren uppsatta mål;

- Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med informationen gällande avfallshanteringen vara ≥ 80 %
- Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med avfallshanteringen i kommunen vara ≥ 85 %
- Vid kundenkäter ska andelen som anser sig vara nöjda eller mycket nöjda med lämningsmöjligheter för farligt avfall (inklusive elavfall) i kommunen vara ≥ 85 %

Övergripande mål

Avfallsplanen vänder sig till alla aktörer i samhället. Föreslagna mål och åtgärder är satta utifrån ambitionen att de tillsammans ska verka för en rörelse uppåt i avfallstrappan. Det översta trappsteget – att minimera mängden avfall – är det mål som avfallsplanen har som helhet.

Som övergripanden mål för denna avfallsplan föreslås för hela kommunen målet;

- Mängden hushållsavfall (exkl. slam) per person och år ska minska med 23 kg (5 %) till 2020 (jmf 2015)

För att även skapa en samsyn inom kommunorganisationen föreslås som övergripande mål för kommunkoncernen målet;

- Mängderna i gröna kärlet från kommunala verksamheter och bolag ska 2020 vara 400 ton (40 %) lägre (jmf 2015)

Målen är inte helt jämförbara mellan målgrupperna då uppföljningsmöjligheterna varierar något. De i avfallsplanen föreslagna målen är formulerade så att en uppföljning ska kunna ske på ett så enkelt sätt som möjligt.

Uppföljning av avfallsplan 2010 – 2016 (utgör del av kommunens renhållningsordning enligt 15 kap 11 § MB)

Antagen av kommunfullmäktige 2016

Antagen av: Kommunfullmäktige § 268 2016-12-19	Dokumentnamn: Uppföljning av avfallsplan 2010 – 2016	Ärendebeteckning: Kst/2012:572 Revidering av avfallsplan för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig: Avdelningschef Tillväxtavdelningen	Publiceras: www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Del av avfallsplan 2010 - 2015	Revideras: Avfallsplan senast 4 år efter antagande	Utvärderas: Inför revidering
Relaterade dokument: Policy för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Strategi för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun		
Målgrupp: Kommunkoncernen		

Uppföljning och utvärdering av avfallsplanen 2010-2016

Kommunens övergripande mål i avfallsplanen är att ”I första hand skall uppkomst av avfall förebyggas och avfallets farlighet minskas. År 2013 tas resurserna i avfallet till vara i så hög grad som möjligt, samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras”.

Med utgångspunkt från insamlade mängder av olika typer av avfall kan man med koppling till det övergripande målet säga att man inte till fullo uppnått en avfallsminimering. Under perioden 2010 – 2015 har mängden hushållsavfall per person legat under rikssnittet för kärll- och säckavfall samt total mängd hushållsavfall (exkl. slam). Mängden insamlade förpackningar och returpapper har legat betydligt över rikssnittet. Genom plockanalyser har även kunnat konstateras att mängden farligt avfall och elavfall har minskat något. Genom matavfallsinsamling och ändrad taxa har mängden matavfall i hushållens gröna kärll minskat under de senaste åren.

Mål och åtgärder i avfallsplanen 2010-2015 är strukturerade utifrån perspektiven hushåll, näringsliv, renhållaren, kommunala förvaltningar och bolag, fritidsverksamhet och slutligen nedlagda deponier under kommunalt ansvar. Perspektiven ger kommunen en mer eller mindre rådighet över mål och åtgärder vilket återspeglas i utfallet av måluppfyllelsen. De ingående målen är oftast mätbara vilket ger en tydlighet men målformuleringarna kräver stora insatser i form av enkätundersökningar vilka ibland inte har vidtagits eller har ändrat form under perioden. Detta ger en svårighet att bedöma om målen är uppfyllda eller inte.

Trots det har arbetet under avfallsplanens period gett positiva effekter. Under perioden har bland annat viktstaxa införts vilket i sig har bidragit till att verka mot målen.

Under perioden har exempelvis

- Mängderna källsorterat plast- och glasförpackningar ökat.
- Mängderna hushållsavfall (exkl. slam) har under perioden legat mer eller mindre konstant men betydligt under rikssnittet.
- Ca 90 procent av hushåll i lägenhet, en- resp. tvåbostadshus samt kunder som nyttjar ÅVC eller mobil återvinningsgård är nöjda eller mycket nöjda med hur avfallsverksamheten fungerar.
- Miva har påbörjat arbetet med insamling av matavfall inom kommunen.

Nedan redovisas utfall av respektive mål och åtgärd under perspektiven.

Hushåll

Mål 1-6 Ingen ytterligare mätning gjord efter 2014.

Mål

1. Andel hushåll i en- och tvåfamiljshus som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hur avfallsverksamheten som helhet fungerar ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: År 2010 var 87 % av hushållen nöjda med verksamheten rörande avfall och VA. Denna andel ökade till 91 % under år 2012. Under 2014 var andelen nöjda användare 88 %.

2. Andel hushåll i lägenhet som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hur avfallsverksamheten som helhet fungerar ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: År 2010 var 90 % av hushållen nöjda eller mycket nöjda. I undersökningen år 2012 var det för få svaranden. År 2014 var andelen nöjda hushåll 82 %.

3. Andel fritidshusägare som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hur avfallsverksamheten som helhet fungerar ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: År 2010 var 62 % av fritidshusägarna nöjda eller mycket nöjda. I undersökningen år 2012 var det för få svaranden. År 2014 var andelen nöjda hushåll 74 %.

4. Andel av kunder som lämnat grovavfall vid ÅVC/mobil återvinningsgård som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hur ett besök fungerar ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: 4a. År 2010 var 92 % av kunderna nöjda eller mycket nöjda. 4b. År 2012 var utfallet för de kunder som lämnat grovavfall på Må 93 % medan utfallet för kunder vid mobil ÅVC var 79 %. Under 2014 var andelen nöjda kunder som lämnat grovavfall på Må 99 % medan utfallet för kunder vid mobil ÅVC var 89 %.

5. Andel invånare som har förtroende för att insamlat avfall återvinns på ett riktigt sätt ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: 63 % av kommuninvånarna hade 2010 förtroende för att insamlat avfall återvinns på rätt sätt. Utfallet år 2012 var 75 %. Under 2014 hade 77 % av invånarna förtroende för att avfallet återvinns på rätt sätt.

6. Andel invånare som anger att de har god eller mycket god kunskap om hur de ska hantera farligt avfall ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: 72 % av kommuninvånarna angav 2010 att de har god eller mycket god kunskap om hur de ska hantera farligt avfall. Utfallet år 2012 var 82 %. Utfallet år 2014 var 77 %.

Åtgärder

1. Utvidga möjligheterna till insamling av trädgårdsavfall i områden som inte täcks in av mobila återvinningsgårdar.

Ansvar: Miva

Utfall: Ej utfört.

Näringsliv

Mål

7. Andel företag som anger att de har god eller mycket god kunskap om hur uppkommet avfall ska källsorteras och omhändertas på ett miljöriktigt och kostnadseffektivt sätt ska överstiga 90 %

Ansvar: Miva

Utfall: Det är oklart hur målet uppfyllts då ingen enkätundersökning gjorts.

8. Andel företag som anger att det är ganska eller mycket enkelt att hantera sitt avfall ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: Enkäten 2010 resulterade i att 73 % tyckte att kommunens system för avfallshantering var ganska bra eller mycket bra. Ingen enkät gjordes under 2012 eller 2014 varför det är oklart om målet uppfyllts.

9. Andel företag som anger att de har god eller mycket god kunskap om hur de ska hantera farligt avfall ska överstiga 90 %.

Ansvar: Miva

Utfall: Enkäten 2010 visade att 73 % av företagen ansåg sig ha ganska bra eller mycket bra kunskapsnivå avseende hantering av farligt avfall? Ingen enkät gjordes under 2012 och 2014 varför det är oklart om målet uppfyllts.

10. Det ska finnas ett miljöriktigt och fungerande system för hantering av aska och slam.

Ansvar: Miva

Utfall: Används till sluttäckning.

Åtgärder

2. Ta fram och uppdatera informationsmaterial som bland annat visar hur företagen kan minimera uppkomsten av avfall och hur källsortering och omhändertagande kan ske.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Utfall: Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett informationsblad som heter "Eldning och hantering av avfall".

3. Utge kontinuerlig information (ev. hänvisningar) exempelvis via Företagarnas nyhetsbrev.

Ansvar: Miva.

Utfall: Ingen kontinuerlig information, men Mivas hemsida har utvecklats med en speciell företagssida. Riktade informationsbrev har utvecklats och skickats ut som berör vissa avfallsområden.

4. Tillse att kontinuerlig kommunikation (information, behov, samordnade upphandlingar, föredömen, nedskräpning/ovårdade industritomter) om avfallsfrågor utvecklas via lokala eller branschvisa företagsträffar.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen.

Utfall: *Ej utfört.*

5. Initiera att rekommendationer om välvårdade industritomter införs i översiktsplanen.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen.

Utfall: *Utfört – i ÖP 12 anges att ”företagens industritomter bör vara välvårdade”.*

6. Initiera att länsstyrelsen tar fram regionala miljömål (2010-2015) för nyttjande och vidareförädling av restprodukter samt biologiskt avfall från jordbruk och industrier.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen.

Utfall: *Oklart om detta är utfört.*

Renhållaren

Mål

11. *Minst 35 % av matavfallet ska tas omhand så att växtnäring kan utnyttjas. Energiinnehållet ska tillvaratas om det är ekonomiskt rimligt.*

Ansvar: Miva

Utfall: *Ej uppnått då andelen av insamlat matavfall inte uppnår 35 %. Projektet med insamling av matavfall är fullt implementerat under 2016. Rötresten av matavfallet används i nuläget till täckning av gruvor och deponi så rötresterna kommer inte tillgodo i jord- eller skogsbruket. Energiinnehållet i matavfallet tas tillvara genom att avfallet rötas och blir biogas och fordonsdrivmedel.*

12. *Mängd insamlat kärl- och säckavfall ska understiga 214 kg/person (261 kg år 2007).*

Ansvar: Miva

Utfall: *Uppnått. (2012: 156 kg/person) (2015: 163 kg/person)*

13. *Mängden farligt avfall i kärl- och säckavfall ska understiga 0,1 % (vikt).*

Ansvar: Miva

Utfall: *Uppnått. År 2010 var mängden 0 % men år 2012 uppgick den till 0,7 % (diabetessprutor felaktigt medräknat). 2013: 0,3 % och under 2015 var det 0,03 %*

14. *Användningen av miljöanpassade drivmedel (etanol, biogas, biodiesel) ska vara påbörjad gällande tunga fordon (sopbilar, arbetsmaskiner).*

Ansvar: Miva

Utfall: *Ej uppnått.*

Åtgärder

7. Utredda via samråd med lokala aktörer och närliggande kommuner olika lösningar för omhändertagande av matavfall och annat biologiskt avfall (jordbruksavfall, industri, etc.) samt möjligheterna till ev. gasproduktion. Beakta va-verkets rötning av slam.

Ansvar: Miva.

Utfall: *Diskussioner har förts med projektet "Biogas Mellannorrland" som planerar en biogas-anläggning i Sundsvall. Hemab i Härnösand har beslutat att bygga en röttningsanläggning med produktion av fordons gas. I dagsläget bedöms mängden matavfall i Örnsköldsvik är för lite för att bygga en egen anläggning (fristående eller vid VA-reningsverk)*

8. Utredda nytt system för källsortering och insamling. Av underlaget framgår de alternativ till källsorteringssystem som utreds.

Ansvar: Miva

Utfall: *Utfört. Beslutat att matavfall samlas in i separat kärl.*

9. Införa nytt system för källsortering och insamling (utifrån åtgärd 8).

Ansvar: Miva

Utfall: *Utfört. Införandet påbörjat under 2014 och slutförs under 2016.*

10. Ta fram förslag till styrmedel som premierar källsortering.

Ansvar: Miva

Utfall: *Utfört. Vikttaxa infördes 2010.*

11. Utredda möjligheter att använda restprodukter för sluttäckning av deponin vid Må.

Ansvar: Miva

Utfall: *Utfört. Reningsverksslam och aska från Övik Energi används. Tätskikt med grönlutsslam har utretts, men är ett dyrare alternativ än det geomembran som används i dagsläget.*

12. Utveckla en samordnad hantering av överskottsmassor inom kommunen.

Ansvar: Miva

Utfall: *Mark och Exploatering (numera Mark och planering, Tillväxtavdelningen) jobbar delvist med frågan. Har dock inte högsta prioritet.*

13. Utredda framtida deponering efter 2012.

Ansvar: Miva

Utfall: *Utfört. (Upphandlat)*

14. Utredda möjligheter till lokal produktion och användning av fordons gas. Samråd med närliggande kommuner.

Ansvar: Miva

Utfall: *Se punkt sju ovan.*

15. Översyn av insamling och omhändertagande av latrinavfall (torrdass, latrinetter etc.).

Ansvar: Miva

Utfall: *Ej utfört.*

Kommunala förvaltningar och bolag

Mål

15. Det ska finnas ett enhetligt system för källsortering av avfall i alla kommunala förvaltningar och bolag som används till minst 95 % av de kommunanställda.

Ansvar: Konsult & Service (Fastighetsavdelningen)

Utfall: Oklart om målet att 95 % av de anställda använder systemen med källsortering då ingen mätbar kontroll har utförts. Källsorteringssystem används på vissa ställen inom förvaltningarna och huvudsakligen av bolagen. Fastighetsavdelningen har inte tagit fram något enhetligt system för källsortering vid arbetsplatserna (ex. källsorteringsmöbler) men ansvarar för att möjlighet till källsortering finns genom omhändertagande av fraktionerna. De kommunala bolagen källsorterar generellt sett de fraktioner som kan samlas in. Övik Energi, Miva och Öviks Hem samlar även in matavfall från anställda.

16. Återvinningsbara askor ska ej deponeras efter 2010.

Ansvar: Miva

Utfall: Det som kommer in till Må avfallsanläggning används inom sluttäckningen.

Åtgärder

16. Ta fram ett enhetligt system för källsortering i kommunens förvaltningar och informera alla kommunala förvaltningar.

Ansvar: Konsult & Service (Fastighetsavdelningen)

Utfall: *Se mål 15.*

17. Ta fram ett system för källsortering i de kommunala bolagen.

Ansvar: Alla bolagen.

Utfall: *Se mål 15.*

18. Installera system för källsortering.

Ansvar: Förvaltningar och bolag.

Utfall: *Se mål 15.*

19. Kontrollera källsorteringen genom enkäter, stickprovskontroller och internrevisioner.

Ansvar: Konsult & Service (Fastighetsavdelningen)

Utfall: *Ej utfört. Inga enkäter, stickprovskontroller eller internrevisioner är gjorda.*

20. Ta fram användningsområden för återvinningsbar aska.

Ansvar: Övik Energi

Utfall: *Utfört. Bottenaskan och flygaskan lämnas till Må som avjämningsmaterial av deponin.*

21. Uppdatera kommunens inköspolicy så att den beaktar avfallets uppkomst och farlighet.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen, (Upphandlingsenheten)

Utfall: *Utfört. Inköps- och upphandlingspolicyn reviderades 2014. I den nya versionen nämns ett hållbart upphandlingsförfarande som innefattar ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Ekonomisk hållbarhet innefattar livscykelkostnader (LCC) som bl.a. tar med kostnader som uppkommer i samband med återvinning eller skrotning. I ekologisk hållbarhet finns miljöanpassad upphandling som kan ta upp krav som syftar till att minska delen farligt avfall men också här om hur man kan återvinna/minimera uppkomsten av avfall. Under denna rubrik finns också möjlighet att göra en livscykelanalys som mer fördjupar sig i hela produktens uppkomst, användning och återvinning/skrotning.*

Fritidsverksamhet

Mål

17. Andel boende och besökare som idkar friluftsliv som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hur avfalls- och latrinhantering fungerar ska överstiga 90 %.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen (Kultur & fritid)

Utfall: Kultur- och fritidsavdelningen har ännu inte genomfört en enkät varför målet inte går att följa upp.

Åtgärder

22. Göra Ulvön till ett föredöme vad gäller avfall (källsortering), latrin och toaletter för det rörliga friluftslivet. Används som underlag för fortsatta insatser i kommunen.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen (Kultur & fritid)

Utfall: *På Ulvöarna (intill Reningsverket) finns envälordnad ÅVS (källsorteringsanläggning). Denna har upprustats i del 2 av En skärgård i världsklass. Vid de nybyggda naturhamnarna på Vågön och Högholmen har mindre källsorterings anläggningar anordnats. På Ulvöarna ansvarar Miva genom ett uppdragsavtal för omhändertagande av avfall. I Ulvösundet finns sedan 2 år tillbaka (2011) en tömningsanläggning för fritidsbåtar. Latrinet körs till Köpmanholmen och det fasta avloppsnätet*

23. Utredda behov och klara ut ansvar för latrinuppsamling vid båt-/gästhamnar.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen (Kultur & fritid)

Utfall: *Kommunen har genom Skärgårdsprojektets försorg investerat i 3 st. anläggningar för omhändertagande av latrin - dessa är Lungvikshamnen (Örnsköldsvik), Ulvöhamn och Köpmanholmen. Behovet av latrintömningsstationer för fritidsbåtar kommer att öka i framtiden.*

Nedlagda deponier under kommunalt ansvar**Mål**

18. Alla nedlagda deponier (kommunala och privata) ska vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen

Utfall: Miva har på uppdrag av kommunen (KLF) under 2012 inventerat de nedlagda kommunala deponierna. En rapport om nuläget, klassning samt förslag till åtgärder har lämnats till KLF. Rapporten har inlämnats till tillsynsmyndigheten för bedömning av riskklassning. Någon slutlig bedömning om åtgärdsbehoven för deponierna finns inte i dagsläget.

Åtgärder

24. Klarlägga ansvar och ordna finansiering för undersökning och åtgärder av kommunala nedlagda deponier inkl. GIS-hantering.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen

Utfall: *Delvist utfört. Ansvaret ligger på kommunledningen (KS är huvudman). Finansiering är inte klarlagd.*

25. Kommunala klass 2-deponierna Valhalla, Alne och Elverket ska undersökas och bedömas vad gäller åtgärdsbehov.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen

Utfall: *Utfört. Rapport med föreslagna åtgärder har inlämnats till tillsynsmyndigheten för handläggning. Tillsynsmyndigheten har inte ännu klarlagt sina synpunkter på föreslagna klassificeringar. Se även under åtgärd 26.*

26. Kommunala klass 3-deponier ska åtgärdas och överföras till klass 4.

Ansvar: Kommunledningsförvaltningen

Utfall: *Inte klart. Se åtgärd 25.*

27. Privata deponier ska ansvarsutredas, undersökas och bedömas vad gäller åtgärdsbehov.

Ansvar: Tillsynsmyndigheten och respektive verksamhetsutövare

Utfall: *Tillsynsmyndigheten har inte prioriterat tillsyn på förorenade områden där de nedlagda deponierna ingår. Läget rörande de deponier som länsstyrelsen har tillsyn på är oklart.*

28. Alla nedlagda deponier (kommunala och privata) ska vara dokumenterade i fastighetsregistret och kommunens GIS-system.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen (Bygg och miljö)

Utfall: *Inte utfört. SBF anser inte att det är aktuellt att dokumentera deponierna i kommunens GIS-system, den tjänsten tillhandahåller länsstyrelsen via MIFO-databasen. Databasen består av den information som samlas in via identifiering och inventering av potentiellt förorenade områden, här ingår kommunala och privata deponier. Det är från denna databas som materialet hämtats till det GIS-skikt som finns tillgängligt på kommunens karta.*

Uppgifter till länsstyrelsen enligt SNF 2006:6 (utgör del av kommunens renhållningsordning enligt 15 kap 11 § MB)

Antagen av kommunfullmäktige 2016

Antagen av: Kommunfullmäktige § 268 2016-12-19	Dokumentnamn: Uppgifter till länsstyrelsen enligt SNF 2006:6	Ärendebeteckning: Kst/2012:572 Revidering av avfallsplan för Örnsköldsviks kommun
Dokumentägare: Förvaltningschef Kommunledningsförvaltningen	Dokumentansvarig: Avdelningschef Tillväxtavdelningen	Publiceras: www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Del av avfallsplan 2010 - 2015	Revideras: Avfallsplan senast 4 år efter antagande	Utvärderas: Inför revidering
Relaterade dokument: Policy för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Strategi för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun Riktlinjer för avfallshantering i Örnsköldsviks kommun		
Målgrupp: Kommunkoncernen		

1. Administrativa uppgifter

Kommun:	Örnsköldsviks kommun
År:	2017-2020
Datum när planen antogs:	
Ansvarig nämnd:	Kommunstyrelsen
Övriga medverkande nämnder:	Samhällsbyggnadsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden

2. Kommunens befolkning och struktur (2 §)

Befolkning, totalt:	55 576
Datum:	2015
Antal hushåll (2014) i småhus:	16 238
i flerbostadshus:	8 922
i fritidshus:	2 749

3. Avfall som kommunen ansvarar för (3 §)

Totalt insamlad mängd avfall:	33 257 ton
Insamlad mängd matavfall till biologisk behandling:	677 ton under 2015. Insamling av matavfall påbörjades 2014 och införs etappvis i kommunen.
Insamlad mängd farligt avfall:	535 ton

4. Avfall som omfattas av producentansvar (4 §)

Insamlade mängder avfall (ton):	4 800 förpackningar och returpapper, 205 däck, 26 batterier (21 bärbara och 4,5 inbyggda), 1 137 elektriska och elektroniska produkter (inkl. batterier).
---------------------------------	---

5. Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall (5 §)

5.1 Anläggningens namn	Må avfallsanläggning
SNI-kod	90.40, 90.50, 90.70, 90.110, 90.160, 90.360
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Sortering, kompostering, mekanisk bearbetning
Typ av avfall som tas emot	Hushållsavfall, industri- och byggavfall, avloppsslam, oljeskadad jord
Totalt mottagen avfallsmängd	Fast avfall 35 846 ton, oavvattnat slam 3 148 ton, oljehaltigt slam och oljeskadad jord 296 ton.
Anläggningens kapacitet	Fast avfall 65 000 ton, oavvattnat slam 4000 ton, oljehaltigt slam och oljeskadad jord 1000 ton.
Tillåten mängd enligt tillstånd	Fast avfall 65 000 ton, oavvattnat slam 4000 ton, oljehaltigt slam och oljeskadad jord 1000 ton.

5.2 Anläggningens namn	RGS 90 Sverige AB / Arnäs Återvinning
SNI-kod	90.110, 90.280, 90.360
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Mekanisk bearbetning, kompostering.
Typ av avfall som tas emot	Muddermassor, farligt avfall som består av uppgrävda massor, träavfall.
Totalt mottagen avfallsmängd	Sekretess
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	Behandling av 50 000 ton förorenade massor varav max 20 000 ton klassade som farligt avfall, sortering av 10 000 ton verksamhetsavfall, krossning och fragmentering av 10 000 ton icke inert avfall, krossning och fragmentering av 20 000 ton inert avfall, mellanlagring av 1 000 ton farligt avfall i form av trä, mellanlagring av 10 000 ton vid varje enskilt tillfälle av avfall, flisning av 30 000 ton trä m.m., lagring av skogsråvara.
5.3 Anläggningens namn	SITA Sverige AB
SNI-kod	90.40 90.50
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Mellanlagring, sortering
Typ av avfall som tas emot	Farligt avfall, bygg- och rivningsavfall, glas
Totalt mottagen avfallsmängd	Sekretess
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	Mellanlagra max 20 m ³ spillolja vid ett och samma tillfälle eller sammanlagt 200 m ³ per år, mellanlagra bygg- och industriavfall max 10 000 ton, mellanlagra farligt avfall max vid ett och samma tillfälle 5 ton oljeavfall samt 1 ton övrigt farligt avfall.
5.4 Anläggningens namn	Stena Recycling AB
SNI-kod	90.80, 90.90, 90.100
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Sortering, förbehandling av elektriska eller elektroniska produkter, mekanisk bearbetning
Typ av avfall som tas emot	Metall, elavfall mm
Totalt mottagen avfallsmängd	Sekretess
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	Hantera 20 000 ton järn- och metallskrot, mellanlagra 250 ton kasserade blybatterier, mellanlagra 53 ton övrigt farligt avfall.

5.5 Anläggningens namn	Svedje avfallsanläggning
SNI-kod	90.300
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Deponering
Typ av avfall som tas emot	Industriavfall
Totalt mottagen avfallsmängd	415 ton
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	127 000 ton

5.6 Anläggningens namn	Bidelshuset i Örnsköldsvik AB
SNI-kod	90.120
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Lagring, tömning, demontering
Typ av avfall som tas emot	Uttjänta bilar
Totalt mottagen avfallsmängd	1052 st. utfärdade skrotintyg
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	-

5.7 Anläggningens namn	Näslunds Traktor & Bildemontering
SNI-kod	90.120
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Lagring, tömning, demontering
Typ av avfall som tas emot	Uttjänta bilar
Totalt mottagen avfallsmängd	-
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	-

5.8 Anläggningens namn	C-L-Å i Övik AB
SNI-kod	90.40
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Mellanlagring, sortering
Typ av avfall som tas emot	Metall, fordonsbatterier
Totalt mottagen avfallsmängd	-
Anläggningens kapacitet	-
Tillåten mängd enligt tillstånd	-

5.9 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Ragn-Sells AB

90.40

Mellanlagring

Verksamhetsavfall, brännbart avfall

-

-

Max 1000 ton

5.10 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Återbruket Bredbyn

90.90

Förbehandling av avfall som utgörs av elektriska
eller elektroniska produkter.

Elavfall

-

-

-

5.11 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Återbruket Bjästa

90.90

Förbehandling av avfall som utgörs av elektriska
eller elektroniska produkter.

Elavfall

-

-

-

5.12 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Bjästa/Bergom slamlagun

90.420

Avvattning

Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre
reningsverk

1 747 m³

2 100 m³

2 100 m³

5.13 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Bredbyn slamlagun

90.420

Avvattning

Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre
reningsverk

2 745 m³

3 000 m³

3 000 m³

5.14 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Hemling slamlagun

90.420

Avvattning

Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre
reningsverk

1 682 m³

2 250 m³

2 250 m³

5.15 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Hundsjö slamlagun

90.420

Avvattning

Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre
reningsverk

1 302 m³

1 700 m³

1 700 m³

5.16 Anläggningens namn

SNI-kod

Metoder som används för
återvinning eller bortskaffande

Typ av avfall som tas emot

Totalt mottagen avfallsmängd

Anläggningens kapacitet

Tillåten mängd enligt tillstånd

Grundsunda/Husum slamlagun

90.420

Avvattning

Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre
reningsverk

1 159 m³

1 750 m³

1 750 m³

5.17 Anläggningens namn	Skorped slamlagun
SNI-kod	90.420
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Avvattning
Typ av avfall som tas emot	Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre reningsverk
Totalt mottagen avfallsmängd	922 m ³
Anläggningens kapacitet	1 100 m ³
Tillåten mängd enligt tillstånd	1 100 m ³
5.18 Anläggningens namn	Solberg slamlagun
SNI-kod	90.420
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Avvattning
Typ av avfall som tas emot	Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre reningsverk
Totalt mottagen avfallsmängd	320 m ³
Anläggningens kapacitet	650 m ³
Tillåten mängd enligt tillstånd	650 m ³
5.19 Anläggningens namn	Remmarbäcken slamlagun
SNI-kod	90.420
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Avvattning
Typ av avfall som tas emot	Oavvattnat slam från trekammar-brunnar och mindre reningsverk
Totalt mottagen avfallsmängd	448 m ³
Anläggningens kapacitet	700 m ³
Tillåten mängd enligt tillstånd	700 m ³
5.20 Anläggningens namn	Ulvön slamdräneringsbädd
SNI-kod	90.10
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Avvattning
Typ av avfall som tas emot	Slam från kommunalt reningsverk och enskilda avloppsanläggningar
Totalt mottagen avfallsmängd	181 m ³
Anläggningens kapacitet	300 m ³
Tillåten mängd enligt tillstånd	300 m ³

5.21 Anläggningens namn	Bodum reningsverk
SNI-kod	90.10
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Rening av avloppsvatten
Typ av avfall som tas emot	Tar emot oavvattnat slam från trekammarbrunnar via en reduktor på Må avfallsanläggning
Totalt mottagen avfallsmängd	5 515 m ³
Anläggningens kapacitet	6 000 m ³
Tillåten mängd enligt tillstånd	6 000 m ³
5.22 Anläggningens namn	Köpmanholmens reningsverk
SNI-kod	90.10
Metoder som används för återvinning eller bortskaffande	Rening av avloppsvatten
Typ av avfall som tas emot	Tar emot latrin från båtar via ledningsnät i Köpmanholmen
Totalt mottagen avfallsmängd	? m ³
Anläggningens kapacitet	? m ³
Tillåten mängd enligt tillstånd	? m ³

(Latrinavfallet till 5.22 töms direkt i en pumpstation in på nätet och det finns därmed inte uppgifter om totalt mottagna mängder)

6. Lokala mål som utgår från nationella miljö kvalitetsmål och regionala mål

Avfallsplanens struktur och mål har som utgångspunkt EU:s avfallshierarki vars syfte är en hållbar utveckling och därmed en koppling till de nationella miljö kvalitetsmålen. De lokala målen i avfallsplanen ansluter i mer eller mindre stark grad till nationella miljö kvalitetsmål.

Avfallsplanens mål berör avfall som kommunen ansvarar för genom att det omfattas av kommunalt renhållningsansvar. Vissa mål är kopplade till ansvarsområden som renhållning av offentliga miljöer och drift av friluftsområden, vilket också är ett kommunalt ansvar. Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om innehållet i avfallsplan ska planen även innehålla mål för avfall som inte kommunen ansvarar för, ex. producentansvaret. Några av de föreslagna målen där kommunen inte är ansvarig utgörs av mål där kommunen inte har så stor rådhighet över, ex. mål som berör producentansvars avfall eller avfall från verksamhet som kommunen inte är tillsynsansvarig för.

Lokala mål för avfall som kommunen ansvarar för (7 §):

Minimera

1. Mängden hushållsavfall (exkl. slam) per person och år ska minska med 23 kg (5 %) till 2020 (jmf 2015).

2. Mängderna i gröna kärlet från kommunala verksamheter och bolag ska 2020 vara 400 ton (40 %) lägre (jmf 2015).
3. Kommunen ska aktivt jobba för att minska nedskräpning och öka källsortering i offentlig miljö. Mängden avfall till förbränning inom den offentliga miljön som sköts av kommunen ska minska med 15 % till 2020.
5. Genomsnittliga mängden matavfall per elev ska till 2020 minska med 5 % (jmf med medel för 2014 och 2015).

Återanvända

6. Det ska senast 2018 vara möjligt att lämna möbler till återanvändning på återvinningscentralerna i Björna, Bjästa, Husum och Bredbyn.
8. Kommunkoncernen ökar sin återanvändning.
9. Utredda möjliga avsättningsvägar och dess varaktighet samt eventuella åtgärder för att mottagaren ska kunna nyttja askorna¹.

Återvinna

11. Senast 2020 ska mängden farligt avfall (kemiskt + elavfall) i grönt kärl vara $\leq 0,01$ kg/hushåll och vecka vid plockanalys.
12. Senast 2020 ska minst 40 % av matavfallet sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och energi tas tillvara.
13. Källsortering (förpackningar, tidningar, farligt avfall och matavfall) ska vara infört i alla kommunala förvaltningar och bolag senast år 2020.
14. År 2019 har 60 % av de boende i kommunala bostäder tillgång till separat matavfallsinsamling.

Deponera

15. Alla nedlagda deponier (kommunala och privata) ska 2020 vara dokumenterade, undersökta och bedömda vad gäller åtgärdsbehov.

Lokala mål för avfall som kommunen inte ansvarar för (8 §):

Minimera

4. 2020 ska 50 % av kommunens fritidsbåtar² ha lämnat latrin vid någon av de befintliga latrintömningsanläggningarna som finns i skärgården.

Återanvända

7. Andelen kommunmedborgare som uppger att de köper och säljer begagnat ska överstiga 20 % år 2020 (jmf med 12 % år 2014).

Återvinna

10. År 2019 ska mängden förpackningar och tidningar i grönt kärl vara mindre än 1,0 kg/hushåll och vecka vid plockanalys.

---

¹ Från Hörneborgsverket.

² Fritidsbåtar med tank och har funktionen att kunna tömma latrin.